

2. május 12

eti telefon 515.

S. A.

langerőre

emügyár.

k:

apju és pihe

b kivételül a

ovábbá mat-

mindennemű

et.

k:

mint szállodal

továbbá min-

Villanyerőre

épünetkén bár-

tást, tisztítást.

k:

szórt, disznó-

ut és tollat.

:

szortrozott

s csinyben.

ak!!!

Strada Jasilor

z.), interurban

volt Kossuth

telefon 515.

s Löwi

vidáruháza

Maria 12.

és

adé

aktár

1277

sbächer

mand 31.

SOKAL

részébe

közül a

mi

ával szem-

k vétele és

lombard-

ptól-napig

atkoztatnak.

7-25.

yt

zit

879.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
Pop, - Brassai-utca

AZ Uj Kelet telefonjai

Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Télelő osztály 483
T. N. Sz. 558.

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek elmen-
dők. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem őrít-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Előfizetési árak

Romániában

Egész évre 400 lei
Félévre 220 lei
Negyedévre 120 lei
Egy hónapra 40 lei
Egy szám ára 2 lei

V. évfolyam, 104. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ijar 15.

1922. május 13, Szombat

Népfejlődés és politika

Irta Ujvári Péter

A kormány kiad egy rendeletet, a rendelet a zsidóságot sújtja és mégis vannak vádolók, akik magára a zsidóságra hárítják át a rendelet egész súlyát. A népszociológia bőségesen önti ki magából a rendellenességeket, az okkeresésnek ez a szokatlan szisztemája mégis meglepő. A hegytetőn kifordul egy szikla és nagy robajjal lefelé ereszkedik. Nem emberi erő indította meg a sziklát, magától szakadt ki a hegyből. De azért el lehet képzelni olyan embert, aki fölcipeli egész önteltségét a hegytetőre és azzal diadalszik, hogy a súlyos sziklát ő lödította a mélységbe. Nem sok józanság van ilyenekben, de akadhat bolond, aki lehetségesnek tart ekkor erőfelfejtést. De olyan nem akadhat, aki elhagyja, hogy a követ, amely embert zuzott össze a hegy tövében, mikor az oromról forgatagos erővel lezuhant, az az ember rugta le a mélységbe, akit itt váratlanul agyonütött.

Olvasom a tévedéseket, amelyek kigőresösödnek a régi elfogultságból és lehetetlen megértenem, hogy komoly emberek hogyan téveszthetnek össze törvényszerűségekkel és a népfejlődési adottságokat közönséges doktrinákkal?

A népi nyelv adottság a nép fejlődésében, törvényszerűségek formázzák ki a nyelvet a nép lelkéből és népiességének éppen ez a legjellemzőbb alkotó eleme. Ha valamilyen esetlegesség nyelvtől el is idegeníti a népet, a nép azért még nem veszítette el népe karakterét, mert csak fölületes elfojtás esete forog fenn és a nyomás megszűnésével újból kipusztulnak belőle az ősi hangritmusok. A magyar nép akkor is magyar volt, mikor nyelvét a latin nyelv tiporta maga alá. Tudom: a magyar sohse egészen adta fel a magyar nyelvet, de egészen a zsidó sem adta fel a magáét. Még elszórt-ságában is többet tartott meg belőle, mint otthonában a latin hódoltság alatt a francia, a német, vagy a magyar. Mert a zsidó nem csupán a liturgia nyelvét tartotta meg a hébertől, de a tudomány nyelvét is. Hatalmas kultúrát építettek fel ezen a nyelven kétezeréves hazatársaságuk alatt és a népet a kultúra leg-
alább is olyan mértékben határozza meg, mint a politika.

Minden idioma, amely a hébertől eltérő szimbólumokat adott a zsidó gondolkodásnak, csak esetlegesség a zsidó nép fejlődésében, törvényszerűségben csupán a héber nyelv gyökerezik. A fejlődés teljes félreismerésére vall, amikor például azt állítják, hogy az erdélyi zsidóságot az erdélyi cionista agitáció fosztotta meg magyar anyanyelvétől. Más sora volt a fejlődésnek. Nem a magyar és nem a német, vagy orosz nyelvtől fosztották meg a zsidóságot, hanem a héber nyelvtől fosztották meg és ha ehhez megint visszatér, nem politikai megfontolások kényszerítik erre, hanem olyan törvényszerűségek, amelyek erősebbek, mint a politika.

Az sem felel meg a történelmi adottságnak, hogy a zsidóságnak nem nemzet, hanem vallás csupán és nemzetiségi karakterét megint csak a Zsidó Nemzeti Szövetség vitte be a hivatalos köztudatba.

A hivatalos köztudat mindig is

zsidónak nézte a zsidót. Az emancipáció nem semmisítette meg a zsidó fajiságot, csak a törvény előtt való egyenlőséget kodifikálta. Igaz, a törvény felekezettől beszél és nem nemzetéről, de ez megint csak a politika disztinkciója és nem sokat jelent. Mert a törvény akkor se jelentene semmit, ha kategórikusan kijelentené, hogy a zsidó fajiságot megszünteti. Nem a törvények semmisítik meg a fajokat, mert ezt csak a belső rothadások tehetik meg. Az igazság ez: a zsidó nép sohse adta fel a népiségét, más népekhez való alkalmazkodása nem jelentett még magamegtagadást. Fajiságának letagadásával ugyanis csak kevésre mehetett volna, mert a nép, amelyhez alkalmazkodott, magához hasonlóknak nem ismerte el, ami megint nagyon természetes, mert egy nép odaadhatja a másáknak a nyelvét, a kultúráját, a társadalmi élet formáit, de a véréit, a természetét, a fajiságát nem adhatja neki.

A polgári egyenlőség megoldásával a jog ellen elkövetett bűnököt tett jóvá a kulturált emberiség. A jóvátétel megfosztódnék minden őszinteségtől és minden nemességétől, ha jogfosztásba torzulna, na a nyelv, a kultúra, a társadalmi egyenlőség fejében a fajiságtól rabolná meg a zsidóságot. Az emancipációk nem fosztották meg fajiságától a zsidó-

ságot ha egyik-másiknak ez is lett volna célja. Nem is igen teheték.

Da ha igaz volna az állítás, hogy a zsidóság csak vallás és nem nemzet is, akkor feleljenek erre a kérdésre: mióta nem nemzet a zsidóság? Hatvan évvel ezelőtt még nemzet volt, mert hiszen azért kellett emancipálni, mert a nemzetek idegennek néztek? Száz évvel ezelőtt nem volt még olyan zsidó a világon, akit a németek németnek, a franciák franciának és a magyarok magyaroknak ismertek volna el. Száz és néhány esztendeje, hogy hatalmas erővel indult meg Németországban a német szellem reneszánsza. Kevés ember van Teufoniában, akiknek annyit köszönnek a német nyelv, mint Mendelsohnnak és ez a Mendelsohn zsidó, ez a német filozófus csak azért lakhatott zavartalanul Berlinben, mert királyi pátenst adta meg neki a privilégiumot. Mendelsohnt nem ismerték el németnek a németek.

A zsidóság nemcsak vallás, hanem nemzet is. És ahol tisztelik a nemzeti eszmét, ahol őszinte demokrácia védi meg a jogokat, ott magát az eszmét támadják meg és a jogokat ássák alá, ha kétségbe vonják a zsidóságnak azt a természetes jogát, hogy visszatérjen ősei nyelvére, melyről elhelyezkedésének esetlegességei szakították el. Az emancipáció után törvényszerűen következik el az önemancipáció és ennek első megnyilvánulása az ősi nyelv restaurálása.

Bonyodalmak

az orosz válaszjegyzék körül

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A Havas-ügynökség jelenti: Az orosz választ tegnap átnyújtották Francia olasz miniszterelnöknek. A válasz általában megfelel az eddig elterjedt híreknek.

— Az orosz delegáció — mondja a bevezetés — sajnálatlalt kénytelen megállapítani, hogy a szövetségesek válasza ahelyett, hogy a kérdés megoldására eszközöket nyújtana, bizonyos irányban kitérést jelent. A május másodikán kelt memorandum lényegesen eltér a cannesi konferencián Génua számára megszabott irányelvektől, mert a génuai konferencia összehívásánál az a gondolat vezetett, hogy felélesztik Európa gazdasági életének erőt, amelyek a háborúban megbénultak. E célból szükségessé vált

Európa gazdasági életének fel- szabadítása.

Kétségtelenül Oroszország egyike azoknak az államoknak, melynek ilyen fel-szabadítása a legnagyobb európai fontossággal bír. Az orosz delegáció át volt hatva attól az óhajtól, hogy a világ produktívját száznegyvenmillió fogyasztókörevel biztosítsa. A cannesi határozatok szellemében az orosz delegáció Génuaiban messzemenő anyagot és igen sok javaslatot hozott azokról a hitelekéről és eszközökről, amelyekre Oroszországnak szüksége van és adta-
tokat azokról a garanciákról, amelyek a már életbelépett intézkedésekkel amaz idegen állampolgárok vagyonát biztosítják, akik késznek technikai teljesítő képességüket és tudásukat

Oroszország rendelkezésére bocsátani. Az orosz delegáció kijelenti, hogy

nem hajlandó politikai természetű megállapodásokat kötni.

Ha ennek következtében a génuai konferenciát az a veszély fenyegeti, hogy sikere meghiusul, úgy ezért nem Oroszország a felelős, hanem azok, akik nem vonakodtak nagy európai célokat bizonyos csoportok céljainak alárendelni.

Ez az orosz válasz bevezetője, a továbbiakban részletesen bírálja a szövetségesek memorandumát és kijelenti, hogy

nem fogadja el

a szövetségesek ama feltételét, hogy Oroszországnak nem szabad propagandát üznie más államokban. Ami a memorandumnak

a magántulajdonra

vonatkozó megállapításait illeti, ez egy teljesen tarthatatlan doktrína, amelyet Oroszország nem fogadhat el. Az oroszok remélik, hogy a szövetségesek még visszatérnek azoknak a kérdéseknek megvitatására, amelyeket az előző tárgyalások során már elintézettnek vélnék. Így vissza kell térni az orosz ellenforradalmi expedíciók okozta károkok miatti kárpótlás kérdésére. Az oroszok

Lloyd George békeüzenete

Londonból táviratozzák: Lloyd George az angol szabad egyházak üzenetére így válaszolt:

— A világ emberbaráti erői egyesülnek a nyers erőszak zsarnoksága ellen. Génua megkondította a béke harangját és nem nyugszunk addig, míg a háború lehetőségének teljesen véget nem vetünk.

készek olyan megoldásba belemenni, hogy

mindkét fél lemond követeléséről.

Az orosz válasz nem tartalmaz egyik kérdésben sem kategórikus visszautasítást, hanem ellenérvet hoz fel a szövetségesek memorandumával szemben saját álláspontjának védelmére. A válasz háromnegyed része nem egyéb, mint a szövetségesek memorandumának bírálata. Megállapítják, hogy a szövetségesek nem hozták szóba

az oroszok által kért kölcsönöket,

holott ezektől függnek a koncessziók, amelyeket az oroszok adni hajlandók. Egy kérdésben az oroszok konkrét javaslatot is tesznek: indítványozzák egy szakértői bizottság kiküldését, amely az Oroszország és a többi államok közötti pénzügyi kérdéseket rendezze.

Reklamálják a francia- belga aláírást

Az orosz válaszjegyzékről még a következőket jelentik:

Csicserin kíséreléssel levelében amit a jegyzékhez csatolt, hangsúlyozza a szovjetkormány békés szándékait. Sajnálatainak ad kifejezést, hogy a memorandum aláírói közül két ország aláírása hiányzik, amelyekkel Oroszország számos érdekszál fűzi össze. A válasz sokkal intranzigensebb, mint eleinte hitték, ennek oka az újabb moszkvai instrukciókban kereshető.

Elfogadhatatlan — mondja Páris

Francia parlamenti körökben megállapítják, hogy az orosz válaszjegyzék elfogadhatatlan, mert tul-teszi magát a cannesi konferencia által megállapított kötelezettségeken. Az a vélemény, hogy az orosz kérdés további tárgyalása teljesen szükségtelen és nem is kívánatos. Ha a génuai francia delegációt mindezek dacára nem hívják vissza, ennek magyarázata az, hogy a konferenciát gazdasági konferenciának tekintik, exkluzív jelleggel.

Alkalmas a tárgyalásra — mondja London

Angol politikai körök véleménye szerint az orosz válasz lehetőségét nyújt újabb tárgyalásokra. Ami az orosz kölcsön ügyét illeti, angol pénzügyi emberek óvatosságra intenek, mert attól félnek, hogy az oroszok a pénzt nem újjáépítésre, hanem propagandára fogják felhasználni. A „Daily Chronicle” lehetetlennek tartja, hogy Franciaország vállalhassa a felelősséget, amennyiben az orosz kérdés miatt a konferencia munkája megszakadna. Ez esetben

az angol delegátusok készek Gé- nuában maradni és az oroszok- kal tovább tárgyalni.

Az olasz álláspont

Schanzer külügyminiszter kijelentette, hogy a génuai helyzetet teljesen kritikusnak tartja, mindamellett nem veszítette el reményét, hogy a nehézségeket sikerülni fog áthidalni. Különösen a magántulajdon kérdése okozza a nehézségeket. Az olasz álláspont az, hogy Oroszország a

vítás vagyok tulajdonosának tekintessék, azonban a volt tulajdonosoknak megfelelő haszonélvezet biztosítsák. Ez a megoldás kielégítene mindkét felet.

Összehívják a politikai főbizottságot

Az orosz válaszigjegyzék átvétele után Lloyd George, Barthou és Schanzer elhatározták, hogy összehívják a politikai főbizottságot, — Németország és Oroszország kivételével — amely kidolgozza az oroszoknak átadandó választ. A válaszigjegyzék erősen vissza fogja utasítani az oroszok bíráló hangját. Az érdemi választ egy szakértőbizottság fogja kidolgozni, az orosz probléma tanulmányozása után, amely idő alatt Lloyd George azon fáradozik, hogy Oroszországtól és annak szomszédaitól formális ígéretek kájon a politikai státuszokok respektálására, a meglévő határookra való tekintettel.

Facta nem fogadta el az orosz jegyzéket (?)

A Lux-ügynökség jelenti Genuából: Schanzer fogadta Csicserin, aki az orosz válaszigjegyzéket akarta volna átnyújtani. Az éjszaka folyamán azonban újabb utasítás érkezett Moszkvából, amely újabb megszigorításokat rendelt el a jegyzék tartalmában. Ezek a megszigorítások orosz tüntetések vezethetők vissza. Különösen a 7-ik paragrafus szenved változást, melyben a nacionalizációs jogot élesebb formában követelik és külön pontban foglalják össze. Schanzer erre felkérte Csicserint, hogy a memorandumot ne adja át, mert

elfogadhatatlan

és így sem Franciaország, Belgium, sem pedig Anglia magáévá nem teheti. A szigorított jegyzék következtében az angol és orosz szakértők új javaslatokat dolgoznak ki és ezeket terjesztik az oroszok elé. Amennyiben ezt az oroszok elfogadják, úgy az újabb feltételeket még ma délelőtt átnyújtják. Amennyiben Csicserin nem akarja az új feltételeket tudomásul venni, úgy az általa elkészített és megszigorított orosz memorandumot a nagyhatalmak átveszik és annak alapján teszik meg a szükséges lépéseket. Ebben az esetben azonban — Schanzer kijelentése szerint — Csicserinnek

a legrosszabbra elkészülve kell lennie.

Az orosz delegáció tagjai este tanácskozási ültek össze, hogy Csicserinrel a Schanzer-féle új válaszigjegyzéket megvitassák. Ejjélfelkor még nem készülték el a válasszal. Későbbi jelentés szerint az orosz delegáció tegnap délelőtt átadta a válaszigjegyzéket, Facta elnöknek. Facta azonban a jegyzéket nem fogadta el.

Cseh-orosz külön szerződés

A „Neues Wiener Tageblatt” szerint Csehszlovákia a genuai értekezlet befejezése előtt a német-orosz szerződéshez hasonló gazdasági megegyezést fog kötni a szovjettal. A megegyezés már megvolt az értekezlet kezdete előtt, de a

francia beavatkozásra elmaradt az aláírás.

Mint hogy Genuában nem jött létre az általános megegyezés, a cseh-orosz szerződés életbelép. A szerződés erős részesedést biztosít Csehszlovákiának Oroszország gazdasági újjáépítésében. A „Cesko Slovo” ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy a gazdasági összeköttetés újrafelvételre Oroszországgal elválasztja Csehország útját Franciaországtól.

Lloyd George újabb kérdéseket vet fel

A meghívó államok képviselői ma tanácskozási gyűltek össze, annak megvitására, hogy az egyes beadványokat tárgyalás alá vegye a politikai bizottság, vagy sem. Ilyen beadványok: a vareói egészségügyi konferencia határozatai a keletgalicai határmegállapítására.

Besarábia javaslata

a független Ukrajna tiltakozása tárgyában. Litvánia tiltakozása a határkérdésben, különösen a vilnai kérdésben. A Saar-medence kérdése. Bulgária panasza az Égei-tengerhez való kijárási ügyében. Angora panasza a görög kormány ellen. Albánia kölcsön-kérése. Montenegró függetlenségének elismerése és a pápa memorandumja Oroszország érdekében. Lloyd George kijelentette, hogy a Litvániát és Galiciát illető kérdéseket Genuában kell tárgyalni és amennyiben ezt a politikai albizottság nem tenné meg, úgy ő teljes ülés elé viszi, hogy a felelősség kérdése egyszerűsítéskorra megállapítható legyen. Barthou kijelentette, hogy

nem fogadhatja el fentartás nélkül Lloyd George interpellációját.

mert a francia delegáció szorosan tartani akarja magát az előirt konferenciaregrendhez. Nem lehet megengedni, hogy minden kérdést Genuában vessenek fel s ezzel megváltoztassák Európa térképét. Ezt igen veszélyes kísérletnek tartja, mely előre nem látható súlyos következményekkel járhat. A konferenciát nem szabad mindazokkal a politikai problémákkal megterhelni, melyek most Európára nehezednek. A részletes vitában a georgiai kérdés és Albánia birtokvesztését kikapcsolták, Litvániát a népszövetséghez utasították, Ukrajna kérdését elvetették,

a többi kérdés tárgyalás alá kerül és az illető államok képviselőit is meghallgatják.

A pápai jegyzékre vonatkozóan Barthou kijelentette, hogy annak három követelése a nagyhatalmak érdekeivel közös. Lloyd George csak fentartással hajlandó ezeket elfogadni. Az orosz viszonyok még nem tisztázódtak annyira, hogy hitelt és egyházi kérdéseket illető intézkedésekről tárgyalni lehessen. Javasolja, hogy minden ilyen kérdést kapcsoljanak ki, hogy ezáltal ne nehezítsék meg az orosz kérdés megoldását.

A besarábiai kérdés és a magántulajdon doktrínája

A szövetségesek ama feltételére, hogy az oroszok ne érínthessék a politikai és a status quo kérdéseket az orosz válasz átadásánál az orosz delegáció egyik tagja a következőket mondotta:

— A szövetségesek ezzel a javallattal indirekt módon megkísérelték, hogy minket a már megkötött szerződések elismerésére bírjanak. Tekintettel arra, hogy nekünk Romániával Besarabiára vonatkozólag területi igényeink vannak, ilyen feltételt nem fogadhatunk el.

Rakovszky népbiztos a külföldi hírlapíróknak kijelentette, hogy a legkritikusabb kérdés a magántulajdon kérdése, ha a szövetségesek hajlandók itt eltérni a doktrínáktól, akkor a szovjetek is hajlandók lesznek a politikai kérdésekben engedni és az európai békepaktumhoz hozzájárulni. Ha Oroszországot izolálják és blokkálják, ezzel csak Európa nyomorúságát növelnek.

A genfi konferencia

Ahol arról tárgyalnak, hogy minden nép értse meg egymást

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Genfben nemrég nemzeti eszperantó konferencia volt. A konferenciát a népliga hívta össze, hogy meg tudja az új nyelv reprezentánsaitól: felhasználható-e az eszperantó a népek közötti szolidaritás megteremtésére. A kiküldöttek, mintegy száznegyvenen, részben egyesületeiket, részben országuk kormányát is képviselték. Csak két állam nem vett részt hivatalosan a konferencián: Franciaország és Románia és ez a körülmény nagyon jellemző a francia politikára és az sem véletlen, hogy ugyanabban az időben, amikor Genuában a francia delegáció a mármár keletkezében lévő világképe elfojtásáért küzd, ugyanakkor Genfben még csak meg sem jelenik az ugyancsak pacifista szándéku eszperantisták értekezletén.

Az erdélyi eszperantistákat Cseh Andor lelkes képviselte Genfben, aki hazatérve a következőkben számolt be impresszióiról az Uj Keletnek:

— A népliga meghívására április nyolcadikán indultam el Kolozsvárról Budapesten, Bécsen, Zürichen keresztül, a konferencia színhelyére. Kolozsvártól Genf, Bécsből kezdve a D. Zuggal utazva, 1500 leibe került ut.

— Buxban, a svájci határállomáson mindannyiunknak, akik Romániából, Jugoszláviából és a Balkán államokból jöttünk, orvosi vizsgálatra kellett jelentkeznünk. Genfben egy hollandi családhoz kerültem és egész ottartózkodásom alatt vendége voltam. Odaérkezéskor már majdnem az összes delegátusokat ott találtam. Kínai, japán, georgiai embereket lehetett látni Genf utcáin, valamennyiük gomblyukában ott volt a zöld eszperantó-csillag és bárki bárholonnan jött is, a csillag egymáshoz közelit bennünket, üdvözlőit egymást és emberi testvériséggel beszélgettünk a világ dolgairól. A konferencia a népliga palotájában ülésezett. E hatalmas, többemeletes épület, (régebben szálloda volt és Hotel Nationalnak hívták: ez

is érdekes, a Nationalból most hirtelen internacionállá kellett átvedlenie) a földszinten, a mezzaninon és még a manzardokban is a különböző államok titkárságainak szobáival, fényes tanácskozó termekkel, dohányzókkal, étkezőkkel, a diplomáciai élet minden, kényelmével és rafinériájával... nem, semmiképpen nem a népeknek a ligája ez, hanem a kormányoké, a nagykövetek, meghatalmazott miniszterek, ügyvivők és konzulok exkluzív egyesülete. A konferenciát Drumond, a népliga főtitkára nyitotta meg, Nitobe pedig, a helyettes főtitkár minden ülésünkön résztvett. A politikát igyekeztünk kerülni. Tőlünk néhány száz kilométernyire, Genuában, ekkor már dühösen veszekedtek egymással a német, francia és orosz delegátusok, nálunk a tudomány elcsendesítő békességében hajoltak össze és a nyelv legszebb igéit, azokat, amelyek szolidaritásról, humanizmusról, harmonikus munkáról, népek összehajlásáról szólnak, sugdosták egymás fülebe. A konferencia végeredménye az volt, hogy a népliga emberei meggyőződtek az eszperantó nyelv nagy hasznáról a nemzetközi szolidaritás munkájában és egészen bizonyos, hogy azon a szeptemberi értekezleten, amelyen a népliga az eszperantó nyelvnek a világ összes iskoláiban kötelező tantárgyként való bevezetését fogja tárgyalni, kedvező lesz a határozat.

A genfi életéről a következőket mondotta informátorunk:

— Genfben és általában Svájcban, mondhatni ocsóság van. A legjobb penzióban teljes ellátásért naponta 15 frankot kell fizetni, 3-4 frankért egyszerűen meg lehet ebédelni. Csúpn egy pár drágák, így egy pohár sör 75 centimbe (20 lei) kerül és a villamosjegy ára is magas: 20 centime. A megélhetés nem nehéz, annak ellenére, hogy sok szakmában munkanélküliség van. Aki dolgozik 500-1000 frankot megkeres egy hónapban, aki-

nek nem akad munkája, napi 10 frank segélyt kap az államtól. A valutaviszonyok igen érdekes dolgot eredményeztek: Svájcban kezdenek az emberek kivándorolni. Mindazok, akik a háború alatt odamenekültek, élvezték a békés állapotokat és a virágzó üzleti konjunktúrát, most frankoktól duzzadó tárcáikkal, svájci iparvállalatok részvényeit magukbarendő börszökevényekkel mennek át a határon az ocsóvalutájú államokba: Németországba, Ausztriába és mindenné, ahol a svájci frankkal és osztalékokkal életük végéig fejedelmi módon élhetnek.

A svájci társadalmi és politikai viszonyokról a következők voltak Cseh Andor benyomásai:

— Svájcban azon a részen, ahol franciák vannak többségben, így Genfben is, gall sovinizmus és németgyűlölet uralkodik. Egy fiatal svájci író, Charles Bernard, aki a világháború befejezése után több pacifista folyóiratot indított, így a „Revue Mensuelle”-t, egy másuttan valamennyit kénytelen volt megszüntetni, mert ellentétbe került a „genfi áramlattal”. Kereskedelmileg Svájcban nagy pangás van. A frank olyan drága, hogy svájci árut senki nem vásárolhat. Ezt megsínyli természetesen az ipar is: a gyárak, minthogy termékeiket nem tudják elhelyezni, redukált üzemmellel dolgoznak.

Az eszperantó konferencia delegátusairól:

— Meglepő volt egy fiatal magyar kiküldött, Baranyai Zoltán, a népliga magyar titkárság a felfogása. Baranyai azt a javaslatot tette, hogy az eszperantó nyelvet a szocialisták útján próbálják terjeszteni. Cseh Andor megjegyezte, hogy ez — a jelenlegi magyar viszonyok mellett — bajosan volna keresztülvihető. Baranyai észbekapott és a szabad svájci városban egy pillanatra megeszta az „otthon” fülledt lehellete. Igaz — mondotta — ezt nálunk csakugyan nem lehet megésmálni. És ellótt a javallattól. Rendkívül szimpatikusak voltak a japánok. Ezek a fűcsafjú emberek odaadással tárlják meg magukat a modern emberi eszméknek. A németek és a szovjetkormány delegátusai még a japánokat is felülmúlták humanizmusban és előítélet-nélküliségben. Általában minden jól ment. Az emberek megértették egymást és vigák voltak. Csak néha komorodtak el, amikor egy másik városra gondoltak, amely egyirányban volt az ő konferenciájuk színhelyével, szintén G-val kezdődik, de a hangja, amelyet most hallat, dur, mély, sötét, rosszindulatu durhang.

Németország elfogadta a pénzügyi ellenőrzést

Berlin, máj. 10. (Rador.) A német válaszigjegyzéket ma nyújtották át a jóvátételi bizottságnak. A jegyzékben a németek nemzetközi hitelt kérnek. Elfogadják a pénzügyi ellenőrzést, ezzel szemben feltételnek a német pénzügyi szuverenitás fentartását kötik ki. A válasz hangsúlyozza, hogy a jóvátételi bizottságnak azt a követelést, hogy a lakosságot újabb 60 milliárd adóval sújtsák, nem teljesíthetik. Remélik, hogy így is sikerülni fog a költségvetést egyensúlyozni. A német kormány ígéretet tett arról, hogy az ország pénzügyi programját május 31. előtt előterjeszti a jóvátételi bizottságnak. A válaszigjegyzék rámutatott Németország nehéz pénzügyi helyzetére és kilenc milliárd nemzetközi kölcsönt kért. Politikai körök véleménye szerint Hermes pénzügyminiszter a válaszigjegyzékkel kapcsolatban közelebből Párisba utazik.

Páris, május 12. A Lux jelenti: A „Petit Parisien” a német jegyzéket megnyugtatóbnak találja, mint az azt megelőzőt, hibáztatja azonban, hogy hiányoznak a praktikus javaslatok. A jegyzéknek nyilvánvalóan csak az a célja, hogy kedvező talajt készítsenek elő a Párisba érkező Hermes német pénzügyminiszter tárgyalásainak. Az „Echo de Paris” írja: Németország a rákényszerített béke helyett most egy tárgyalásos békét nyerhet. A „Figaro”

a rénet je
nak látja.

London,
Sir Robert
bankok szö
parációs ké
adósságát fe
dott. Kijele
munkanélkül
kétmilliót. H
tart, ugy e
nézve nagy

Berlin, m
pénzügymin
ülésére Páris

A ma kérdés

Genuából
sebségi ja
jesztették.
szentesen f
mogató szav
tette, hogy

a magya
bizottság
róv

A javaslatb
a bizottság
ter fogja m

A kisar
lanítja, hog
megkezdte
tárgyalását
ugyanis ös
mök képv
tűzzék a k
magyar kis

Barthou

Kisanta
Barthou in
lesz és ez e
naspirendr
hogy össze
ságot, amel
kérdést a
vagy sem.

A franci
tálja Lloyd
gyar kiseb
A „Petit Pa
ezzel Lloyd
hogy Franc
zavarba ho
belemegy s
tárgyalják,
telni fogják

a többi
kérd

Nincs kizár
gátusai e k
kivonulnak
„Petit Paris
látszik, hog
hosszabbítar
fontosságot
annak idején

Lloyd G
konferencia
folytatják, n
mint ha Le
angol közv
állásfoglalás

A „Le
George szán
kérdéseket,

amelyek
eset
mert célja k
államoknak,
mellett fogl

Brati az erde

Bukares
„Aurora”
Erdélyi Ne
gyalások m
szerint a d
tárgyalások
tal egy egy
vonatkozóla
rint Bratiar
detlen Mos
nizterek
nem tudják
vábbra is
vezetésénél

Kupferstein M. uri szabótermében

elegáns öltöngők és felöltők készülnek jutányos árak mellett.
Francia divatlapok. Finom angol kelmék állandóan raktáron.

Cluj, Unió-utca 18. szám.

1922. május 13.

ája, napi 10 frank
től. A valutaviszo-
lgot eredményez-
nek az emberek ki-
akik a háboru
élveztek a békés
üzleti konjunk-
duzzadó tárcák-
latok részvényeit
ikkal mennek át
útáju államokba:
ztriába és minde-
frankkal és oszta-
g fejedelmi módon

ni és politikai vi-
zók voltak Cseh

a részén, ahol
ségben, így Genf-
s és németgyűlö-
tial svájci író,
a világháboru be-
cífista folyóiratot
Mensuelle"-t, egy-
éénytelen volt be-
tbe került a „genfi
elmileg Svájcban
frank olyan drága,
nem vásárolhat,
ésesen az ipar is:
termékeiket nem
adukált üzemmél

ferencia delegá-

gy fiatal magyar
Zoltán, a népliga
fogása. Baranyai
hogy az eszpe-
isták útján pró-
eh Andor meg-
a jelenlegi ma-
ett — bajosan
Baranyai észbe-
jci városban egy
z „otthon” fülledt
adotta — ezt ná-
phet megcsinálni.
Rendkívül szim-
pánok. Ezek a
daadással tárgják
ern emberi esz-
és a szovjetkor-
s a japánokat is
sban és előítélet-
an minden jól
megértették egy-
Csak néha ko-
ny máaik városra
ányban volt az
helyével, szintén
hangja, amelyet
sötét, rosszindu-

ország pénzügyi ést

dor.) A német
jtották át a jó-
jegyzékben a
elt kérnek. El-
enőrzést, ezzel
émet pénzügyi
kötik ki. A vá-
y a jóvátételi
telését, hogy a
milliárd adóval
k. Remélik, hogy
a költségvetést
et kormány igé-
ólag, hogy az
mját május 31.
tételi bizottság-
rámutatótt Né-
gyi helyzetére
zetközi kölcsönt
eménye szerint
er a választjegy-
özelebből Pá-

Lux jelenti: A
met jegyzéket
ja, mint az azt
azonban, hogy
javaslatok. A
t csak az a
p készítsenek
Hermes német
alásainak. Az
Németország a
ett most egy
t. A „Figaro”

a német jegyzéket csalafinta kihívás-
nak látja.

London, máj. 12. A Lux jelenti: Sir Robert Horné pénzügyminiszter a bankok szövetségének bankettjén a reparációs kérdéseket és a szövetségesek adósságát feltáró nagy beszédet mondott. Kijelentette, hogy Angliában a munkanélküliek száma meghaladja a kétmilliót. Ha ez az állapot tovább tart, úgy ez az állam biztonságára nézve nagy veszélyt jelent.

Berlin, május 12. Hermes német pénzügyminiszter a jóvátételi bizottság ülésére Párisba utazott.

A magyar kisebbségi kérdés Génua előtt

Az Uj Kelet tudósítójától

Génuból jelentik: A magyar kisebbségi javaslatot a bizottság elé terjesztették. A javaslatot nagyon rokonszenvesen fogadták. Lloyd George támogató szavai után Schanzer kijelentette, hogy

a magyar javaslatot a politikai bizottság napirendjére tűzik és rövidesen tárgyalják.

A javaslatban foglaltak szükségességét a bizottság előtt Bánffy külügyminiszter fogja megokolni.

A kisanant delegációit nyugtalanítja, hogy Lloyd George 10-én megkezdte a közepurópai problémák tárgyalását. Az angol miniszterelnök ugyanis összehívta a meghívó államok képviselőit és felkérte, őket, tüzessék a konferencia napirendjére a magyar kisebbségek kérdését.

Barthou tiltakozott a javaslat ellen.

Kisanant körökben remélik, hogy Barthou intervenciójának eredménye lesz és ez a kérdés le fog kerülni a napirendről. Annyit elért Barthou, hogy összehívják a politikai bizottságot, amely dönteni fog, kell-e a kérdést a konferencián tárgyalni, vagy sem.

A francia sajtó élénken kommentálja Lloyd George indítványát a magyar kisebbségi kérdés tárgyalására. A „Petit Parisienne” azt írja, hogy ezzel Lloyd Georgenak az az intenciója, hogy Franciaországot és szövetségeseit zavarba hozza. A kisanant esetleg belemegy abba, hogy ezt a kérdést tárgyalják, ez szétben azonban követelni fogják

a többi nemzetiségi kisebbségi kérdések tárgyalását is.

Nincs kizárva, hogy a kisanant delegátusai a kérdés erőszakolása esetén kivonulnak a politikai albizottságból. A „Petit Parisienne” szerint különben úgy látszik, hogy Lloyd George meg akarja hosszabbítani a konferenciát és olyan fontosságot akar neki szerezni, mint annak idején a párisi konferencia volt. Lloyd George azért akarja, hogy a konferencia Génuban legyen és ott is folytatják, mert ez előnyösebb ránézve, mint ha Londonban volna, mert az angol közvélemény nem helyesli az ő állásfoglalását.

A „Le Journal” írja, hogy Lloyd George szándéka felvetni mindazokat a kérdéseket,

amelyek a kisanantra nézve esetleg kellemetlenek,

mert célja kellemetlenkedni azoknak az államoknak, amelyek Franciaország mellett foglalnak állást.

Bratianu elégedetlen az erdélyi miniszterekkel

Bukarest, május 12. (Rador.) Az „Aurora” írja, hogy a néppárt és az Erdélyi Nemzeti Párt közötti tárgyalások meghiúsultak. Az „Aurora” szerint a demokrata párt közelebből tárgyalásokat kezd a nemzeti párttal egy egységes parlamenti akcióra vonatkozólag. Ugyanezen lap szerint Bratianu miniszterelnök elégedetlen Mosoiu, Zigre és Cosma miniszterek működésével, de mivel nem tudják őket helyettesíteni, továbbra is megmaradnak tárcájuk vezetésénél.

„Mégis testvérek vagyunk”

A bukovinai cionisták vezérének újabb akciója az egységes romániai zsidó kongresszus érdekében

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Dr. Mayer Ebner, a bukovinai zsidóság egyik legnépszerűbb vezérégyénisége, néhány héttel ezelőtt, az Uj Kelet hasábjain megpendítette a romániai zsidóság általános kongresszusának gondolatát. Nagyrománia zsidóságának kongresszusra való egybehívása már a múlt esztendői karlsbadi világkongresszuson is élénk eszmecserére késztette az erdélyi, bukovinai, beszarábiai és a regátbéli zsidó delegációkat.

A osernowitzi „Ostjüdische Zeitung” legújabb számában dr. Mayer Ebner kimerítő cikkben folytatja az Uj Kelet hasábjain megkezdett gondolatmenetét és a nagyromániai zsidó kongresszus egybehívásának szükségességéről többek között a következőket írja:

Szerepünk az európai sakktableán

Amióta a négy külön országrész Nagyrománia állami kereteiben egyesült, a romániai zsidóság minden rétegében egyre érezhetőbbé vált a szervezés hiánya után való kívánczóság. Beszarábiának, Erdélynek és Bukovinának zsidóságát a világháboru eredménye évszázados állami kötelesekből szakította ki és egy új államiság keretein belül hozta őket közelebb egymáshoz. A párisi nagy sakkjátzmában mi, zsidók, a legjelentéktelenebb sakkfigurának, a parasztnak szerepét töltöttük be, melyet a játékos nagyobb célok érdekében, megfontolás nélkül szokott feláldozni. Mindenestre megtörtént az is, hogy az egyik parasztnak sikerült egészen az igéretföldéig, a sakktablea túlsó felére keresztülvergődni, azonban benünket, kelet-és közepurópai zsidókat, Wilson szavaival élve, mint az akaratnélküli sakkbábokat, úgy dobtak az egyik államiságból a másikba. Egy szép napon csak arra ébredtünk, hogy román állampolgárok vagyunk.

A régi testvéri érzés nem vesztett ki belőlünk és mindannyian szükségét éreztük annak, hogy közeledjünk egymáshoz és hogy valamilyen formában eggyé váljunk.

De amikor érintkezésbe léptünk egymással, úgy esett velünk, mint a testvérekkel, akik már gyermekkorukban különböző világrészekbe szakadtak el egymástól — zsidó sors ez — és csak egy emberöltő elmúltával találkoznak újra egymással. Különböznek egymástól viseletben és erkölcsökben, nyelvben és szokásokban és megessik, hogy az egyik különben gondolja magát a másiknál. De mert még él öreg édesanyjuk, valahogy mégis csak megértik egymást a régi anyanyelven és mindannyian magukhoz ölelik életüknek kufejét és kezét nyujtanak egymásnak.

Kulturák találkozása

A bukovinai zsidóság a német kulturakörben nevelkedett és egy magasfejltségű államból származik. Az erdélyi zsidóság a magyar milióból került romániai államkötelekbe, nyelvükben és erkölcsükben legnagyobb részben elnemzetietlenedtek. A beszarábiai zsidóság a megszokottnál nagyobb életrevalóságot hozott körünkbe, minthogy a régi orosz féltrabszolgaságban a létért való sulyos küzdelemben erejük és életrevalóságunk megedződött. A regátbéli zsidó is sokban különbözik mitőlünk. Amilyen mértékben alacsonyabb a román kultúra, mint a német és az orosz kultúra, ugyanolyan mértékben áll alacsonyabb fokon a regátbéli zsidóság a többi országrészek zsidóságától. Ehhez még hozzájárul az is, hogy a regátbéli zsidóság eddigi jogfosztottsága következtében mindennemű iskolai kiképzetés és intellektuális hivatás elől el volt zárva.

Mégis testvérek vagyunk

A vázolt különbségek ellenére végeredményben mégis testvérek vagyunk és egyszer mégis csak egybe kell gyűlnünk, hogy megértessük magunkat egymással. A romániai zsidóság történetében még sohasem volt ez az

egymást-megértés és az egységes népakarat kinyilatkoztatása annyira szükséges, mint épen a mostani napokban. Mert november havában a román parlament alkotmányozó gyűléssé fog átalakulni, amely végérvényesen fog határozni és fogja törvénybe foglalni a zsidóság jogegyenlőségét. Mi azonban nemcsak az egyeseknek törvény előtt való egyenlőségét követeljük, ami tulajdonképpen már a békeszerződésekben is biztosítva van, hanem nekünk

a nemzeti egyenlőséget is követelünk.

Életbevágó fontos követeléseink vannak az iskola, a hitélet és a közösségekben, valamint az ország képviselőiben való nemzeti képviseletünk terén.

Melyik fórum az, amely jogosult arra, hogy követelésünket formába öntse? A jelenlegi országgyűlési képviselő? Sokkal kevesebben vannak, semhogy a zsidóság képviseletében jogosultak lennének beszélni és nem is zsidó pártok küldötték őket a parlamentbe, úgy, hogy teljes joggal vonják kétségbe azt, hogy a romániai zsidóság képviselői volnának.

Zsidó kongresszust!

Csak a zsidó kongresszusnak, melyen Nagyrománia egész zsidósága képviselteti magát, volna joga az egész nép nevében beszélni. A kormánynak — nemcsak a mostani kormányra gondolunk — meg kell tudnia, mit követelnek a zsidók és ezt csak azok adhatják tudtára, akik mögött a zsidóság szervezett tömegei állanak.

A közös nevező

A kongresszuson részt kell vennie minden zsidó pártnak tekintet nélkül arra, hogy polgári vagy szocialista alapon áll-e. Az állammal szemben van valami, ami minden zsidó pártnak közös: a közös nevező. Ebből a közös nevezőből arra hivatott emberek egységes platformot csinálhatnak, amely platform a kongresszus tárgyalásainak alapja lehet.

A főbb pontokban meg lehet találni az egységet.

és ez az egység megtalálása csak áldásossá válik a zsidóságra. Az elmentétek tekintetében a kongresszus és a zsidóság többségének véleménye kell hogy irányadó legyen. A kongresszus határozatait a romániai zsidó nemzet akaratának kell nyilvánítani. Ha a romániai zsidóság zárt sorokban és ünnepélyesen kinyilatkoztatja az akaratát, akkor a parlament és a mindenkori kormány számolni fog az egymilliónyi zsidóság akaratával és követeléseivel, mert a román államférfiak semmiképpen sem mondható rövidlátó politikuskoknak és nagyon jól tudják, hogy az ellenséges országok által körülvevett Románia a zsidóságban azt a nemzeti kisebbséget nyerheti meg magának, mely

a leghűségesebben áll és tart ki az állam mellett, ha igaz- ságosan járnak el vele szemben.

Minden pártnak, mely a kongresszuson meg fog jelenni, kötelessége lesz, hogy a saját tiszta borába vizet is keverjen. Mert kiegyenlített elveken való nyargalászással nem lehet kongresszust csinálni. Meg kell próbálnunk, hogy testvérmódra megértssük egymást és hogy ésszerű és részünkre elérhető követelések érdekében egyesüljünk.

A kongresszust az egyes pártok képviselőinek előtervezete vagy előkonferenciája előzze meg és ez az előtervezet is csak akkor tartható meg, ha azok, akik hivatva vannak a kezdeményező lépést megtenni, egymás között megtárgyalják az első tennivalókat.

Ki legyen az, akinek kötelessége az iniciatívát megragadni. Elsősorban a román anyaországnak, más szóval a regát nagy zsidó pártjai, illetve ezeknek a pártoknak a vezetői.

Eddig dr. Mayer Ebner cikke Mondanunk sem kell, hogy a nagy-névi publicista és zsidó vezető egyéniség véleménye minden tekintetben fedi az erdélyi zsidóság, illetve az erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség véleményét.

Geulah r-t.

Mindenki részese lehet Palesztina földjének

Az Uj Kelet tudósítójától

Jeruzsalem, május 4. Az 1921. év elején egy tizenkét év óta működő földszerző-társulat új keretek között, a kor igényeinek megfelelően, nagyszabású földvásárló akcióba kezdett. A Geulah részvénytársaság — ez a régi földszerző társulatból alakult új közület neve — egy félév munkája után már megnyerte az illetékes körök bizalmát és a palesztinai kormány 1921 augusztus 10-én kiadott rendeletében a Geulah-t, mint közérdékü gazdasági testületet, bejegyezte a részvénytársaságok törzskönyvébe.

A Geulah célja: földet vásárolni Palesztinában, parcellázni, följavítani és magánosok vagy társaságok számára eladni. Az első Geulah-társaság így irta körül földadatát: fölítani az ország talajviszonyait és ezekről tájékoztatni az ország zsidóságát. Fölkutatni az eladásra szánt földterületeket, azokat a lehető legkedvezőbb áron beszerezni és zsidó kézre juttatni. A Geulah távol áll minden filantropikus munkásságtól és működését szigorúan üzleti alapokon kívánja folytatni. Alapítói az a megfontolás vezette, hogy minden általunk megszerzett talpalatnyi föld célunkhoz közelebb visz és a bevándorló zsidóságnak módot ad arra, hogy saját földjén dolgozva keresse meg a betevő falatot.

A Geulah a zsidó kolóniák közéletében tekintélyes földet vásárolt már eddig is és ezzel új telepítések lehetőségeit segítette elő. Annakidején részt vett Tel-Aviv megalakításában, később a zsidó városnegyed egyesítését vitte keresztül. Sokat köszönhet a Geulahnak Jaffa városa is, ahol az építkezésre szánt telkek vételáraival való spekulációt akadályozta meg.

A Geulah részvény ára tíz egyiptomi font. Főnállása óta (a háborus évek alatt a társaság működése szünetelt) huszonhatezer dunamnyi földet vásárolt a társaság, amely 1912-ben már százezer egyiptomi font sterlinget forgalmazott.

Földadatai közé sorolja a társaság a vételkedv fokozását azzal is, hogy a vevőket megkíméli az átiratás sok formalitásától. A Geulah lehetővé teszi minden zsidó számára, hogy az ország déli vagy északi részén földhöz jusson. A részvény árát egyszerre vagy részletekben lehet befizetni az Anglo-Palesztina Comp. Ltd. Jaffa címére, vagy a Jewish Colonial Trustnak Londonba (Wallbrook, Brook-House).

— Az amnesztia-rendelet a büntásra is vonatkozik. Érdekes elvi jelentőségű ítéletet hozott tegnap a kolozsvári ítélőtábla. A tordai törvényszéknek egy felmentő ítélete került az ügyész felebbezés folytán a tábla elé. A tordai ügyészség a múlt év nyarán vádat emelt Jaflea Mária tordai mezőőr felesége ellen gazdaság büntetése miatt, mert az aszszony hét darab juhot vett hatvan leierért Bale Juontól, holott tudta, hogy lopott jószágot vásárol. A tordai törvényszék az amnesztia-rendelet értelmében mindkét vádlottat felmentette. Felebbvitel folytán tegnap tárgyalta a tábla az ügyet és magáévátette dr. Kelemen Rezső védőügyvéd hosszas beszéddel megokolt álláspontját, mely szerint az amnesztia-rendelet nemcsak a tettesre, de a büntásra is vonatkozik. A tábla a védő beszéde után helybenhagyta a tordai törvényszék ítéletét. Ez az elvi jelentőségű döntés élénk feltűnést keltett bírói és jogászai körökben.

HIREK

A nagybeteg Csernichowszkyért.

A nagybeteg héber költő nyomorgó családjának felségítésére az Uj Kelet gyűjtést indított. A felhívás, amelyet Erdély zsidóságához intéztünk, nem maradt eredmény nélkül. A kolozsvári cserkészek adománya után most a vidék zsidósága is megmozdult, hogy Erec-Jiszraelebe segítse a viághírű héber poétát és éhező családját. A mai postával a következő adományok érkeztek az Uj Kelethez:

Ullmann Sándor, Barátka 100 lei
Benedek Lajos, Barátka 100 lei
A IV. sómérossapat gyűjtése 195 lei

(Hozzájárultak:

Fenyő és Braunfeld, Fischer Káimán, Indig Mórné, Diok Jakab, Bernát Mór papirkereskedő, Wolf Sámuel, Blum Farkas, Wertheimer Samu, Barzel vasüzlet, Kohn Emil, Sugár & Co., Eisenstädter szücs, Gombos N., Bodner-áruház, Glück M., Noszin Samu 10-10, Wertheimer Izidor, Mihály Móric, Wertheimer Vilmos, Léb Fivérek, Sámson Mór, Izsák Mór, özv. Markovics Józsefné 5-5 leivel.)

Eddigi gyűjtésünk . . . 715 lei
Összesen . . . 1110 lei

— **Ellenőrző vizsgálat a kolozsvári rendőrségnél.** Tegnap érkezett Kolozsvárra a bukaresti rendőrfőigazgatóság kiküldetésében Bogdan főfelügyelő, hogy ellenőrző vizsgálatot tartson a rendőrségnél. A főinspektor a hivatalok látogatása alkalmából teljes megelégedését fejezte ki a tisztviselők pontos és fáradhatatlan munkássága fölött, akik nehéz viszonyok között is lelkiismeretesen teljesítik a kötelességüket.

— **Hány keleti zsidó él Németországban?** Berlinből jelentik: A birodalom belügyminisztere emlékiratot terjesztett a Reichstag elé, amelyben beszámol a háború és a háborút követő évek bevándorlásáról. Az emlékirat megemlékszik a németországba bevándorolt keleti zsidókról is, amelyeknek számát 70000 teszi. A zsidó munkás jóléti hivatal szerint 15000 ezek közül már kivándorolt Németországba, úgyhogy ezidőszent 55000 zsidó lakik a német birodalomban. Ezek javarészebe munkások és különböző ipari telepeken nyertek elhelyezést.

— **Halálozás.** Kolozsvár zsidó társadalmát érzékeny veszteség érte. Dux Henrik, a Hirsch Odön-féle szeszgyár igazgatója, szerdán május 10-én váratlanul elhunyt. Temezésén, amely esütörtökön délután két órakor volt, Kolozsvár társadalmának színejeva megjelent. Az elhunytban Dux Mór bankigazgató, az E. Zs. N. Sz. intézőbizottságának tagjak, testvérbátyját gyászolja.

— **Felmentett tojáskereskedők.** Nehány napja hosszasan foglalkozott a kolozsvári sajtó Lőrinc Izsák és Friedmann Salamon ügyével, akik százezer tojást vásároltak össze a helyi piacon, hogy külföldre szállítsák. A nagymérvű vásárlás következtében a tojás ára egy nap alatt száz százalékkal emelkedett, ami arra késztette az illetékes hatóságot, hogy a szállításra kész, bevagonirozott tojást lefoglalja és spekulatív áruhalmazás miatt megindítsa tulajdonosai ellen az eljárást. Az uzsorabíróság tárgyalta tegnap a két tojáskereskedő ügyét és a megyei elemisszer bizottság kedvező véleményezése folytán felmentette a két kereskedőt, minthogy az áruhalmazás vádját nem látták beigazoltnak.

— **Ügyvédi hír.** Dr. Harsányi Jenő, az Uj Kelet külső munkatársa, az E. Zs. N. Sz. déli csoportjának titkára, ügyvédi irodáját Désen str. Gheorge Cosbuc (ezelőtt Czako Zsigmond-utca) No 2 megnyitotta.

A műhely

— Morris Rosenfeld —

Hogy zúg a kerék, zakatolnak a gépek,
Bóg, harsog, üvölt körülöttem a ház
És elnyeli énem a munka, a hajsza,
Jaj, gép vagyok, gép csak és semmisse más.
Csak dolgozok egyre, — ki méri a munkát?
És alkotok egyre és mégse elég,
Miért? Kire? — Nem tudom és sohse kérdelem,
Hát gondol előre, hát érez a gép?

Kihalt ami érzés, meghaltak az eszmék
És mind, ami jó, ami szív odabent,
Meggyilkol a műhely, a munka, a hajsza
Mindent, ami nagy, nemes és csodaszent.
Röpkölnék a végbe, a percek, az órák
És napra nap, éjre az éjszaka mul,
És én taposom, taposom csak a gépet
És hajtom és hajszolom céltalanul.

Műhelyfalon óra. Az el sohse hallgat
Ketyeg, üt, mutat és az idő szalad itt,
Hallottam is egyszer: unott ketyegése,
Az óra ütése jelent valamit.

Emlékszem: az óra erőt ad a vágynak,
Akarást a rabok tunya lelkebe ráz
És egyre csak int... mire?... nem tudom én már,
Ne kérjétek, gép vagyok semmisse más.

Ketyeg, üt, mutat és forog egyre, — de halld csak,
Hang csendül a falról és szerte rezeg:
„Mozogj te, mozogj!” — fenyeget le az inga,
„Csak rajta, no rajta, emel i a kezéd!”
És két mutatója, gonosz-csunya két szem,
Sanditva lesik meg a munka sorát
És minden ütése, a gazda szidása:
„Rabszolgá te, gép te, no varrsz-e tovább!”

Csak ebéd idején, mikor elmegy a gazda
És lassan a munka, s a hajsza elül,
Olyankor a lelkem is ujra megéled
S fölfájok örök sebeimre belül.

Jaj, akkor a könnyek az arcomon égnak
És könnyet a könny kenyeremre sodor,
És nem tudok enni, a torkomat fojtja,
Oh szörnyű robot, — rabszolganyomor.

Olyan itt ez a műhely a déli időben,
Mint egy nyugovó, de örök csatatér
Szétszórvva hevernek a földön a hullák,
És sebből az égbe jajgat a vér.

Egy perc, — a síp újra rohamra vezényel
Riadnak a holtak, a hullá lehel,
És vívnak a testek, másért, idegennek
S bírkózva, az éjbe hullanak el.

Ugy nézek e rút csatatérre haraggal
S véremben a gyűlölet árja riad.
Az óra... igen, — már értem a hangját:
„Elég a robot! Le a láncaidat!”
Mutatja: fölöttem a perc hogyan elszáll
És fölveri bennem a gondolatot:
Nyomorult aki némán túri a sorsát,
Elvesztem, amíg leszek az, ki vagyok!

Szívemben az éber Szolga elalszik
S álmából az Ember ébredve riad,
Az óra ütött! Haj, elég a nyomorból
Elég a robot! Le a láncaidat!
De hallga, fűtött! — Jön a mester, a gazda...
Kezdődik az új csata, hajsza, a ház,
A forogtat elnyel... én nem tudok... semmit...
Jaj gép vagyok, gép csak — és semmisse más.

Jiddisből: Giszkalay János.

— **Radeff vallomása a román-bulgár háborúról.** Szófiából jelentik: A Radoslavoff és társai ellen indított perben Radeff volt miniszter kihallgatása alkalmával nyilatkozott romániai tapasztalatairól is, amelyeket mint Bulgáriának 1914-1916 évi román követe konstatált. Radeff beszámolt azokról az utasításokról, amelyeket Radoslavofftól kapott és hangsúlyozta, hogy Bukaresiben mindent elkövetett a két ország jó viszonyának fentartása érdekében, hogy megkönnyítse a vasuti anyagok és más, Bulgária részére szükséges anyagoknak Románián át való szállítását, hogy Bulgária felkészülhessen a Szerbia és Románia elleni háborúra.

— **Garázdálkodó örült.** Az éjfél órákban az egyik kolozsvári kávéház telefonon felhívta a rendőrséget és segítséget kért egy garázdálkodó vendég ellen, aki minden ok nélkül verekedést provokált a helyiségben. Amíg a detektívek megérkeztek, az illető már egy főtéri kávéházban pofozta meg egyik vendéget. A negyedik kávéházban lefogták és előállították

a rendőrségen, ahol kiderült, hogy Hajnal Andrásnak hívják, huszonegy éves, asztalos. Minthogy gyanusan kezdett viselkedni, megvizsgáltatták a rendőrörvossal, aki megállapította, hogy a pofozkodó Hajnal — közveszélyes örült. A szerencsétlen embert az elmeógyógyintézetben helyezték el.

— **Bigamiajárvány Franciaországban.** A „Temps” jogi munkatársa írja, hogy Franciaországban most valóságos bigamiajárvány dühög. Azokon a bíróságokon, ahol ezeket a pereket tárgyalják, nagy a munka. Régente a bigamia szörványosan fordult csak elő a törvényszéki krónikában. Talán egyszer egy évben történt. Most egész sereg ilyen eset van. Februárban Párisban két bigamia-per tárgyaltak, kettőt márciusban és kettőt áprilisban. A francia törvénykönyv súlyosan bünteti azokat, akik bigamiát elkövetnek. A bigamia elkövetői többnyire kisemberek. Voltak olyan bigamia-esetek is, amelynek a hőse nő. Áprilisban szintén nő felett bíraskodott a bíróság. Egy párisi polgár, feleségét, aki tizenöt évvel ezelőtt elhagyta, azzal vádolta meg, hogy újból házasságot kötött. A hat legutóbbi

perben a bigamia szorosan összefügg a háborúval. Legutóbb egy Josef Grignon nevű ötvenéves soffór állott a bíróság előtt, bigamiával vádolták. A bigamiát 1917-ben követte el és amikor a bíróság előtt állott, nem volt már egy felesége sem. Az első felesége még a per lezárása előtt meghalt, második házasságát közben érvénytelenítették. Így a bíróság kénytelen volt, — mivel az első felesége, akit elhagyott, meghalt — a vádat elejteni elene. A francia törvénykönyv husz évi kényszerű munkával bünteti azokat, akik kettős házasságot követnek el. Ezt a szigorú büntetést azonban a gyakorlatban lényegesen megenyhítették, mivel a változott életviszonyoknak, az erkölcsök ellazulásának, a háborús ideghatásoknak súlyos befolyásuk van ezeknek a vétségeknek az elkövetésénél.

— **Házasság.** Lebovics Lajos máramarosszigeti terménykereskedő eljegyezte Káhan Ede máramarosszigeti fogorvos bájós leányát, Csillát. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— **Junger Esztiike Szászrégen és Katz Márton Máramarossziget jegyesek.** (Mindenkülön értesítés helyett.)

— **Pomeránz Móric, a Guth Á. Fiai satumarei cég vezérképviselője,** eljegyezte Herskovits Sárka urleányt Budapestről. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— **Öngyilkosság.** Tegnap reggel a házsongárdi temető egyik óre egy férfi holttestére akad. A kiszállott rendőri bizottság a hulla zsebében talált munkakönyvből megállapította, hogy az illető Roska János 64 éves kőműves-szolgája. Hozzá tartozói nincsenek és foglalkozás nélkül volt. Elkeseredésében felakasztotta magát. Holttestét átadták a bonctani intézetnek.

— **Igazi mestermű,** ahogyan Czink-nél ruhát festenek és tisztítanak. Gyár: Kolozsvár, Dézsma-utca 7.

— **Itt él Erdélyben és nem ismeri az erdélyi zsidóság multját,** fejlődését és történelmi hivatottságát. A zsidóság ezen a darab földön is történelmi élet. Erről a történelmi folyamatról számol be okokat kereső, könnyed, mindvégig eleven és színes hangon Marton Ernő könyve; A zsidó nemzet Erdélyben. Vegye meg és olvassa el! Megrendelheti az Uj Kelet könyvosztályában (Cluj, str. Baron L. Pop 10) 10 leiert.

— **Lakók, háztulajdonosok figyelme!** Az új lakbérleti törvény hiteles magyar fordítása szakszerű magyarázatokkal ellátva kapható a Fraternitas nyomdában, Uj Kelet kiadóhivatalában (Brassa-utca 10), minden könyvkereskedésben és az Uj Kelet összes vidéki elárúsitóinál.

Missis Mand a kiváló amerikai gondolatolvasónő Str. Cogalniceanu (Farkas-u) 5. szám alatt mutatja be a távolbalatásának és a multba visszazsúzó utóélettel csodáit. Már a belépésnél vezeték és keresznevén szólítja Önt.

**Megérkeztek a tavaszi
saison divatkülönlegességei
szövetekben
és
selymekben!**

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza CLUJ,
PIATA UNIRII No. 12.

Kolozsi sósfürdő

Legjobb fürdő reumatikus bántalmak ellen. Meleg és hideg sósfürdő. Napfürdő. — Uj gépek és új kádak. — A kolozsi sósfürdő június elején nyílik meg. — A vendégeket kérjük gondoskodjanak idejekorán szobákról. — A fürdő szállóját teljesen átalakítottuk. Részletes felvilágosítást szívesen nyújt

A kolozsi fürdő igazgatósága

K
**Az an
Aus
külf
Miért seg**

Az U

Bécs, má
pai ország
den izében
hez szabott
met-osztrák
lós politikai
közvélemény
a St.-Germa
triája életk
gazdasági
minden szor
ják, hogy
rossz valuta
képes a vilá
differencia v
delmét és a
dea megegy
széddal va
kap az oszt
anyagot és

És mégis
retgyűlés
kezdeménye
vámtarifa
amely a várn
hogy ezek a
szárnyalják
békeidő telje
jezett vámm
hogy Német
melynek biz
gáró évtizede
mely ősszet
szabadkeresk
ünnepélyes
rezolúciók u
lését hirdető
amellyel azo
huzamosan h
tonos felszól
kiépítése. Au
teljesen önké
reskedelmi k
vannak azzal
politikai refe
ciót fog kívá
és főleg min

ebből a szag
amikor gyer
néz „Majd
árnyékába e
szagot”. Iste
árnyékot ad l
néhány jó di
palánta ninc
nagyapó és a
szik. Tudom,
játékok és bu
akiről azt his

Amióta a
tam, sokat g
én is, Berác
ugyan eltávo
már nem
csendes vagy
jobb volna“
megadnánk n
nem“, felelem
semhogy vár
kor nekünk
de mi munká
juk öt igazán
ha az ember
magát vele.“

Néha egy
beszélgetek
„Eh, nem r
idősebb kalif
a pipájától
Ilyicska hossz
végiggondolt
az elején vag
szatér oda,
már a korszak
nyedten, ver
imádkozik. Ha
dolgoztak, mi
tettük magunk
mi dolgozunk
az mindig az
dás. Valakinek
esest, amíg k

(Folyt)

KÖZGAZDASÁG

Az angol hitel miatt Ausztria elveszti külföldi piacait

Miért segített Anglia Ausztrián?

Az Uj Kelet bécsi tudósítójától

Bécs, május 10. Kevés közép-európai országban csinálnak olyan minden ízében józan és a körülményekhez szabott realpolitikát, mint a német-osztrák köztársaságban. A felolós politikai tényezők és az egész közvélemény egyaránt tudja, hogy a St.-Germaine-i békeszerződés Ausztriája életképtelen, eszenévész közgazdasági alakulat és rá van utalva minden szomszéd jóakarátára. Tudják, hogy az osztrák ipar csak a rossz valuta következtében versenyképes a világpiacra, hogy a valutadifferencia virágoztatja Bécs kereskedelmét és a közeledést kereső, minden megegyezésre hajlandó szomszédal való együttműködés révén kap az osztrák közgazdaság nyersanyagot és piacot.

És mégis: a német-osztrák nemzeti gyűlés Gürtler pénzügyminiszter kezdeményezésére a közeljövőben oly vámtarifát fölött fog tanácskozni, amely a vámtételeket oly módon emeli, hogy ezek elérjék, sőt gyakran túl szárnyalják az aranytaritást, azaz a bécsiek teljes értékű pénzügyi kifejezett vámmagasságot. Ez azt jelenti, hogy Német Ausztria is ráép az utra, melynek bizonyítalan perspektíváiban már évtizedek óta menetelnek a földgolyó összes országai. Ez az ut a szabadkereskedelem érdekében hozott ünnepélyes határozatok és nagyszerű rezolúciók útja, a vámtarifák eltörlését hirdető Manchester-liberalizmus, amellyel azonban a gyakorlatban párhuzamosan halad a vámtételek folytonos felszámolása és a vámvédelem kiépítése. Ausztriában ez a fejlődés teljesen önkéntelen. Az ipari és kereskedelmi körök teljesen tisztában vannak azzal, hogy a kormány vámpolitikai reformja hatalmas ellenakciót fog kiváltani minden szomszéd és főleg minden utóállam részéről.

ebből a szagból. S úgy elszomorít, amikor gyerekes hittel a holnapba néz. Majd lepihenek az én fám árnyékába és szolgatam a friss szagot. Istenem, amíg egy diófa árnyékát ad! Nincs nyugtom, míg néhány jó diót nem kerítek neki, palánta nincs sehol... had játsszon nagyapó és áltassa magát, amíg játszik. Tudom, sokszor nem hiszi a játékokat és buzgón fel-felkeresi istenét, akiről azt hiszi, eltávolodott tőle.

Amióta a betegség átrohant rajtam, sokat gondolkodunk a dolgon, én is, Berácha is... vajjon csakugyan eltávolodtunk istentől, hogy már nem dicserjük őt naponta esendes vagy kiáltó szóval? "Talán jobb volna", mondja Berácha, "ha megadnánk neki, ami kell." "Neki nem", felelem, "ő sokkal nagyobb, semhogy várná a dicséretet." "Akkor nekünk kell." "Nekünk igen, de mi munkával és tereméssel áldjuk őt igazán." "Igaz, de jó az is, ha az ember egy kicsit kibeszélgeti magát vele."

Néha egy-két testvéremmel is beszélgetek erről. Ezékiel legyint. "Eh, nem megyünk vissza!" Az idősebb kaliforniai hallgatag pöfékel a pipájától és ennyit mond. "Lycska hosszan beszél róla. Ő már végiggondolt mindent, aminek én még az elején vagyok. A világ most visszatér oda, ahol mi voltunk. Jön már a korszak, amely megáll görnyedten, verdesi magát, rajong és imádkozik. Hát mi ne. Amikor ők dolgoztak, mi befelé fordultunk, építettük magunkban az istent. Most mi dolgozunk. Amit mi csinálunk, az mindig az ellenkezés és a tagadás. Valakinek tartania kell a mésest, amíg köröskörül sötét van."

(Folytatása holnap.)

Ha Ausztria megvámolja a csehszlovák szövettet, akkor Csehszlovákia hatalmas szálalékat fog kérni az luxusárúciáknak, vagy papíros export-értékéből. A viszonylag állandó zürichi korona-kurzus ellenére, a kormány adó- és tarifapolitikája következtében fokozódó drágaság már úgy is igen megnyirbálta az osztrák termelők előnyös árkalkulációját a világpiacra.

Az új vámtarifáról a legtekintélyesebb osztrák gazdaságpolitikus, dr. Stolper Gusztáv bejelentette, hogy "egyenest katasztrófa". — Ezzel pedig tisztában vannak Ausztriában az összes érdekeltek, sőt még azok az ipari körök is, melyeknek lokális helyzetüknél fogva csekélyebb mértékű vámvédelem inyükre volna.

Mi az oka tehát, hogy Ausztria mégis áttér a magas vámok rendszerére? — A felelet igen egyszerű: Ausztria angol hitelének zálogul a vámvédelmeket kötötték le. Ahhoz pedig, hogy ezek font sterlingben tényleg jelentsenek is valamit, szükséges, hogy a vámtételek koronákban rendkívül magasra emeltesse. A Bank of England messzelátó pénzügypolitikusi pedig épen azért kötötték le a vámvédelmeket a hitelnyújtás biztosítékul, mert a vámkora való befolyásuk révén szabadulhatnak csak meg a rossz valutájánál fogva kényelmetlen konkurrenctól, a hosszú ideig a német iparnál is olcsóbban kalkuláló osztrák exporttól. A hitelnyújtás feltételeinek szigorú betartására Mr. Young angol pénzügyi ellenőr ügyel fel Bécsben. Anglia mindig tudja, miért segít.

Belföld

(x) Ingyenes méhészeti tanfolyam Kolozsváron. Az Erdélyrészi Méhész Egyesület május 22-től június 3-ig ingyenes méhészeti tanfolyamot rendez a méhészetek iránt érdeklődő kisgazdáknak és egyéb foglalkozást űző felnőttek részére. A tanfolyamon férfiak és nők egyaránt résztvehetnek. Jelentkezéseket május 18-ig naponta 10-12 között elfogad a Méhész-Egyesület titkári hivatala Kolozsváron, Attila utca 10 szám alatt. A tanfolyam anyaga a méhtenyésztés és méztermelés összes tudnivalóit felöleli. Az előadásokat az egyesület titkári hivatalában és házsongárdi méhtelepén fogják megtartani.

(x) Az erdélyi mezőgazdaság helyzete. A meleg májusi eszések a magvak csírásására és a vetések fejlődésére igen kedvező hatással voltak. A szőlők csak most fejlődnek rohamosan és már permetezés előtt állnak. A legelőknél és réteknél is használt az eső. Az állatállományban, bár elszórtan, lépfene és takonykór pusztítanak. A gyümölcsökben sok helyen jelentéktelen károkat okoznak a cserebogarak.

(x) Romániai élőállatszállítás Ausztriába. Bécsből jelentik: Ausztria és Románia között tudvalevőleg tárgyalások indultak meg, amelyek azt célozzák, hogy Románia lássa el Ausztriát élőállatokkal. A tárgyalások érdemi részében megegyezés jött létre, most még a részletek megvitatása van hátra. A tárgyalás további anyagát a szállítási nehézségek elintézése képezi, úgy hogy Ausztria kénytelen vagonokat küldeni Romániába az élőállatszállítványokért. Bukaresti táviratok arról a kedvező hangulatról számolnak be, amelyet a tárgyalások Bukarestben keltettek. A román kereskedelmiügyi minisztériumban biztosan számítanak arra, hogy a tár-

gyalások eredményre fognak vezetni. Bukarestben azt hiszik, hogy célravezetőbb volna, ha Románia fagyasztott húst szállítana hűtőköcsikben Ausztriának, ami lényegesen olcsóbb volna, mert az élőállatok a 10 napi szállítás alatt veszélynek vannak kitéve.

(x) Hogyan kontingentálják és maximálják az exportállatokat. Bukarestből írják: A marhakivitelit rendelet téves értelmezésének elkerülésére a kereskedelmiügyi minisztérium a következőket közli: Az ötven százalékos kontingentálási kvóta azt jelenti, hogy pld. 100 kivitelre kerülő fő után 50 drb állatot a belső fogyasztásnak kell átadni. Az ár megállapítása nem elsősorban értendő, hanem vágott állapotban, figyelembevéve az élő és a vágott súly közötti 45-50 százalékos különbséget.

(x) Megint spekulálnak a márkával a bukaresti tőzsdén. Bukarestből jelentik: Két évvel ezelőtt a német-osztrák szerződés publikálása alkalmával a génuai konferencián, a bukaresti tőzsdén hatalmas spekuláció folyt a márkával és ezáltal többmillió nyereségeket és veszteségeket könyveltek el. A tegnapi üzletnapon a bukaresti tőzsdén megint csak márkában történt jelentős kötések. A márká kurzusának négyes-öttször változott. A spekuláció ez alkalommal nem egy napról a másikra, hanem óráról órára dolgozik. Megelégszik kisebb haszonnal, de az üzleteket gyakrabban kötik. Reggel a márká 50, később 49, délelben 48 50 volt, este 49 25 ön állandósult. A többi devizákban nem történt lényeges kötés.

(x) A május 8-a előtti hagyma és burgonyakivitel kérvényeket a prefekturák fogják elintézni. Bukaresti jelentés szerint a kereskedelmiügyi minisztérium közli, hogy mindazokat a kérvényeket, amelyeket hagyma- és burgonyakivitelit permisz elnyerésére május 8-ika előtt nyújtottak be, átteszik az illető megye prefekturájára. A prefekturák utasítást kapnak, hogy a kérvényeket akár kedvezően, akár kedvezőtlenül, de haladéktalanul intézzék el. A kérvényeket az új exportrendelet utasításai alapján fogják megbírálni.

(x) A moldvai és bukovinai mezőgazdasági szövetkezetek konferenciája. Bukarestből jelentik: A moldvai és bukovinai mezőgazdasági szövetkezetek május 28-án és 29-én Jasiban értekezletet fognak tartani, amelyen az erdélyi és bánáti mezőgazdasági társaságok is képviseltetni fogják magukat.

(x) Hogyan fizeti Németország a Banca Generala bankjegyeket. Bukarestből táviratozzák: A versaillesi szerződés tudvalevőleg arra kötelezi Németországot, hogy a Romániában kibocsátott 2 milliárd 780 millió "Generala" bankjegyeket beváltsa. Ennek a kérdésnek elintézésére tegnap délután egy német delegáció érkezett ide. Ma délelőtt a német delegáció tagjai a külügyminiszter és pénzügyminiszter részvételével értekezletet tartottak, amelyen két beváltási mód morilt fel. Vagy készpénzben fizeti ki Németország a bankjegyek értékét, vagy iparcikkokban. Valószínűnek tartják, hogy Románia az utóbbit fogja választani.

Külföld

(x) A német vasutak biztosított határidőre szállítanak. Berlinből jelentik: A német vasutak május közepétől kezdődőleg újra bevezették a meghatározott szállítási határidőre szóló küldemények felvételét. Sürgős gyorsárut félnap alatt indítanak és 300 kilométernyi távolságra egy nap alatt juttatják el. "Közönséges gyorsárúnál az indítási határidő egy nap, a szállítási határidő minden 300 kilométerre két nap, egyszerű teherküldeményéknél az indítási határidő két nap, a szállítási határidő 100 kilométerenként egy nap.

Meghívó.

A „Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Kolozsvári” cég t. részvényesit tisztelettel meghívjuk 1922. május 25-én délelőtt 11 órakor Clujon, Str. Memorandulul 3. szám alatt, az intézet igazgatóság tanácstermében tartandó

XII-ik évi rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése az 1921. üzleti évről.
 2. A felügyelőbizottság jelentése az 1921. üzleti évről.
 3. Az 1921. évi számadások megvizsgálása, méleg megállapítása és a nyereség felosztása.
 4. Az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak a felmentvény megadása az 1921. üzleti évről.
 5. Felügyelőbizottság javaslat.
 6. Az igazgatóság javaslata a társaság 750.000—leltérvő alaptőkéjének 1.500.000—lei alaptőkére való felemelése iránt.
 7. Az alapszabályok 6., 38., 39. és 40. §-ának módosítása.
 8. Esetleges indítványok.
- Megjegyzés: Szavazati jogot csak oly részvényes gyakorolhat, ki a részvénykönyv tanúsága szerint legalább 4 héttel előbb igazolt részvénytulajdonos volt és aki részvényeit összes meg nem jart részvényével együtt a közgyűlést megelőző 3-ik nap, déli 12 órájáig a részvénytársaság pénztáránál letétbe helyezi.

Mérlegszámla.

Vagyon: Pénztárkészlet lei 516.747,16, váltótárca lei 3.981.504,33, értékpapírállag lei 170.347,93, adósk lei 4.084.613,24, ovadékok lei 875.487,50, törlesztéses jelzalog kölcsönök lei 143.491,50, ingatlan lei 112.122—, Összesen lei 9.884.313,66. Teher: Részvénytőke lei 750.000—, tartalékalapok lei 1.015.095, tisztinyugdíjalap lei 50.473,09, betétek lei 2.031,50,38, hitelezők 5.067.332,44, fel nem vett osztlékek lei 29.627—, visszeszámlitási váltók lei 1.427.500—, emegdményezett törlesztéses jelzalog kölcsönök lei 143.491,50, átmeneti tétélek lei 162.733,22, nyereség lei 81.805,08. Összesen lei 9.884.313,66.

Veszteség- és nyereségszámla.

Veszteség: Kamatok lei 73.375,99, tisztviselők fizetése lei 34.819,87, költségek lei 176.430,76, adók lei 63.971,92, leírások lei 78.596,16, nyereség 81.505,18. Összesen lei 508.699,78. Nyereség: Kamatok lei 239.956,52, különféle jövedelmek lei 237.515,87, ingatlan jövedelem 11.374,50, Renner börtgyártó nyereségrészesedés lei 18.000—, nyereség áthozat lei 1.852,89. Összesen lei 508.699,78.

Az Igazgatóság.

ברוו

קדולתנו מבקשת כמוקדם האפשרי דין מצויין מוסמך מנדולים נורעים. מושלם במקצועו יהיה ראוי להתמנה בתור ראש בית דין משכורתו תוקצב כפי צורך פרנסתו. המתעניינים צריכים לשלוח פתשן תעודותיהם וכתב הורמנתם, ולהודיע שני חייהם ומכתב נפשות ביתם על הכתובת:

Orth. izr. hitközség Timár-utca 1. Cluj.
מה קלוש עשק אמור תרמיב לפיק.

משה בערונער
רהק

Central Buffet

Színház után

az ellipse közönség találkozó helye

A distingvált izléssel berendezett Pelle-féle festő műterem Str. Saguna 13. sz. alatt (v. Bartha Miklós-u.) f. hó 3-tól már fényképeszeti műteremmé alakítva áll a nagyobb igényű uti közönség rendelkezésére, Gardi Imre cégtulajdonos szakavatott vezetésével.

Ne vásároljon

rövid-, bazár-, galanteri- és játékarút, amíg fel nem keresi Feiner Testvérek elismert, olcsó leakatát Cluj, Unió-u. 11. bent az udvarban.

Letartóztattak egy öttagú gyilkosbandát

Amikor a rendőrség cselhez folyamodik

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Március elején történt, hogy Chioran Tódor erdőrt a saját udvarában meggyilkolták. A kolozsvári rendőrség a felmerült gyanúok alapján letartóztatta Rostás Miklós és Nicu Vasile monostori napszámókat. A gyilkossággal vádolt két ember hetekig ült az ügyesség fogházában és minden kihallgatáskor ártatlanságát hangoztatta. Végre mégis megtörték és beismerő vallomást tettek. Elmondották, hogy az erdőrt Cioban Mihály szurta le vadászkesével, Lingurár Simon pedig az erdőrt fegyverével szelöccsantatta a földrebukott Chioran agyvelejét. A két gyilkosnak volt még egy segítőtársa, Lingurár György, aki velük együtt csak arra órkodott, hogy meg ne lepjék őket.

A foglyok vallomása alapján az ügyesség megbírólevelet adott a detektívtestület három tagjának a gyilkosok kézrekerítésére. Cotz detektív két kollegájával lement a monostori Kálváriára, ahol lesbeállították, de a gyilkosok, — akiknek, ugylátszik, kiterjedt bandájuk van — előre értesültek a detektívek megérkezéséről, idejekorán elmenekültek és a közeli erdő hegyen rejtőztek el. Ejjel a rendőrség emberei ismét kiszállottak Monostoron és Lingurár Györgyöt sikerült is ágyában meglepni. Bevitték a központi főkaptányságra. Nem is próbált tagadai, sőt bátyja és Cioban buvóhelyét is elárulta. Még virradat előtt a detektívek visszasiettek a Kalános-utca sá besurrautak az erdőbe. Csak kusza haladhattak előre, hogy az üldözött észre ne vegyék őket. De mikor a rejtékhelyül megjelölt kunyhóhoz értek, a gyilkosoknak már csak hült helyét találták a detektívek.

Kétszeri sikertelen kísérlet után, hogy a gyilkosokat elfogják, a detektívek cselhez folyamodtak. Korán reggel felkeresték a falu végén táborozó cigánykaraván vajdáját és meghagyták neki, lármázza tele a

falut, hogy Lingurárék öt lovat ellopok a bandától és azért üldözik őket. A csel sikerült is, mert a cigányok, akik elhitték a dolgot, felháborodással kürtölték tele Monostort, hogy Lingurárék, saját brans belijeiket is meglópták. Mikor a gyilkosok kémeik által tudomást szereztek arról, hogy lótolvajlással vádolják őket, egyenesen a C. lei Victoriain levő központi rendőrségre siettek és a legnagyobb felháborodással utasították vissza az őket lealázó vádat. Bilinesbe verték és átadták őket az ügyességnek, ahol a vizsgálatot vezető dr. Ládor ügyész elé kerültek kihallgatásra.

Cioban elmondotta, hogy a gyil-

A kormány gátat vet a képviselői kijáráásoknak

Az elégedetlen liberálisok vezetője Dinu Bratianu. Visszatérték a génui gazdasági szakértők. Hevessé vált a pótválasztási kámpány

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A génui konferencia iránt megcsappant az érdeklődés, amely most megint a belpolitikai események iránt nyilvánul meg.

A tárcacserét,

amely Constantinescu javadalmi miniszter és Sassu ipari miniszter között fog megtörténni, politikai körben befejezett ténynek tekintik. A bizonytalanság még csak arra vonatkozik, hogy áll fenn: mikor történjék meg a kormányban ez a változás.

A liberálisok szerint a változást az összes érdekelt faktorok beegyezésével eszközölik és így nem várják be Bratianu miniszterelnököt, akiről még nem tudják, mely napon érkezhetik vissza a fővárosba. Ilyenformán már a legközelebbi napokban megjelenik a királyi kézirat, amely Constantinescut ipari és Sassut javadalmi miniszterre nevezi ki.

Az Adeverul jelenti, hogy

tegnap este már visszatértek Genuából Románia technikai, gazdasági és pénzügyi szakértői.

A szakértők hírlapi nyilatkozataikban

kosság napján három szán fát vittek el a monostori erdőből. Amikor az erdőrt háza elé értek, Chioran letartóztatta őket és követelte, hogy rakják le a lopott fát. Összeszólkoztak és a vita hevében Chioran a fegyverét akarta használni, de Lingurár György lefogta. Cioban pedig ezalatt előrántotta a vadászkesét és Lingurár Simon biztatására beledőfte az erdőrt nyakába. Chioran összeesett mire Lingurár elvette tőle a vadászpuskát, melynek agyával többször fejbesújtotta az erdőrt, aki azonnal meghalt.

Az ártalmatlanná tett gyilkosok bűnperét még ebben a hónapban fogja letárgyalni a törvényszék.

hangsúlyozzák, hogy a konferencián jelentős sikereket értek el és főleg az export-import ügyekben egy őt a román álláspont. A legtöbb kedvezmény rendszerét fogadták el, holott a többi állam a szabad esereforgalmat ajánlotta. Hovgy Bratianu miniszterelnök mikor térhet vissza, azt a szakértők nem tudták megmondani, de tudni vélik, hogy kész belpolitikai tervekkel tér haza és jelentős változásokat eszközöl.

Mindenekelőtt a liberális párt belső harmóniáját fogja helyreállítani a miniszterelnök, mert az ősi ülésszakra biztosítani akarja pártja egységes erejét. A vintilisták és constantinisták közötti ellentéteken kívül ugyanis újabb surlódás támadt a kormánypartban. A liberális képviselők nagyrésze elégedetlen a minisztériumokban tapasztalt bánásmóddal.

A kormányparti képviselők kéréseit a reszortokban tömegesen utasítják vissza, sőt egyeseket felbontatlanul tesznek ad acta.

A liberális klubban emiatt az érdekeltek képviselők és szenátorok értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy erőlyesen fognak fellépni és a kormánytól elégtételt kérnek. Érdekes, hogy az elégtételnek élén Dinu Bratianu, a miniszterelnök második öccse áll. A miniszterek körében ezzel szemben azt hangsúlyozzák hogy egyes képviselők minden működése csak kérévőyezésben és kijáráásokban merül ki, amelynek a kormány kénytelen gátat vetni. Ezt a purifikációs munkát állított Vintila Bratianu pénzügyminiszter javaslatára kezdték meg az egyes minisztériumokban és hír szerint a képviselők minden fenyegetőzése ellenére sem fogják abbahagyni.

Egy újságíró kérdést intézett e-ügyben a kormány egyik tagjához, aki az elégedetlen képviselőkkről ezt mondotta:

— Ugy kell nekünk. Minek válsztottuk meg őket.

Az elégtelenség különben egyre szélesebb körben terjed és azt mondják, csak a miniszterelnök személyes és erőlyes közbelépés szerelheti le a nagy étvágyú képviselők akcióját, amely mindenképpen kényelmeilen a kormányának.

A pótválasztási harc

a választási terminus közeledtével egyre hevesebb lesz. Most már bizonyos, hogy a pótválasztásokon nemcsak a liberális párt és a nemzeti párt vesznek részt, de a parasztpárt is jelölteket állít. Az „Epoca” szerint a parasztpárt legutóbbi vezetőségi értekezletén elhatározta, hogy Erdélyben három jelöltet léptet fel és pedig Adamot, Bumbestit és Raducăut.

A nemzeti párt vezetési megkezdtek a választási kámpányt Popovici Mihály és Goldis László, akik Bukarestben tartózkodtak, ahol a kommunista perben hallgatták ki őket visszatértek Erdélybe és sorra fogják járni a kerületeket. Vajda Sándor Nagysomkúton agítál Dobrescu Aurél érdekében, aki tudvalevőleg az árpási kerületben nem tudott mandátumhoz jutni.

Hirdessen az UJ KELET-ben!

AZ ÁLOMTELEPES

Irja Kaczér Illés

14. Ujrakezdeni!

Tel-Chálóm, mások aratnak

Az árpáról már eltakarodott a víz, a rizsen még rajtavan. A rizsföld mélyebben fekszik. Az árpa tönkrement, a rizsre ugyanez a sors vár. Milyen kevély voltam, amikor Berácha zsörtölt! „Akkor aratok, amikor más.” És most hallom, Ezékiel, Nachmen, Zriel s a két Song már arat, én meg kezdhetem előlrül. „Most legalább kővérebb a földünk” vigasztal Zebulon, aki a szomszédságomban szántogatja a felázott talajt, „most huszszorosán adja vissza, amit belőlünk.” Huszszorosán? Már olyan bizakodó se vagyok, mint a kezdet kezdetén... Akkor is tele voltam tétovával, most a csontomig ment. Egy tarisznya köles mindenem, a testvérektől kaptam, ha ezt is eldobálom... Végigsietnék ásóval az árpaföldön, kemény mozdulatokkal, mint Zebulon, de könnyű neki. Nekem még a véremben van a láz, minden harmadik vágás után leülnek pihenni. Amikor jöttem is így volt, hamar elfáradtam, de belülről erős vágyak hajszoltak s kezdett mindritkább vendég lenni a fáradtság. Most? Most csak az nógat, hogy muszáj termést behozni, mert jön a tél s nem élhetünk kegyelemkenyérren. „Ne segítsek?” kérdi Zebulon. „Ne, ne!” felelem töprengőn, „végezd csak el előbb a magadét. Majd azután megmondom.”

Ilyeska eljön néha, megnyomogatja a lépemet s nyeleti velem a keserű port reggel, délben, este. Már nem is keserű. Az ízén meg a fűszerén felrémlik bennem a kórság, ahogy

feküdtem tehetetlenül a tétón: így mégis jobb. „A tested is ujrakezdi” mondja ő nekem, „kezdeni kell. A kezdesben van a legnagyobb öröm.” Máskor meg ezt: „Mire véghez vittük, amit kezdtünk, más mint ami bennünk volt. A kezdetnek virága van, de ha befejeztük, elszáll a dolgok illata. Kezdeni kell, mindig előlrül. Kezdeni és ujracsak kezdeni.” Azt hiszem Ilyeska is csak vigasztalni akar és nógatni. De szent dolog, hogy mély ereje van a szavainak. Amikor rég elment, még érzem magamban az erősítést: nem fáradok, nem lep meg a hév, ami a betegségből megmaradt, dolgozom egyfolytában. Ez az Ilyeska a szavával még jobban hat, mint a poraival... „Ne, ne segíts!” mondom megint Zebulonnak, aki már végzett a maga földjén s most újra felajánkozik. „Elég erős vagyok már, hogy magam elvégezzem ezt a semmiséget.”

Semmiség? Nem. Kemény munka. Az elázott zöld árpát lesarolozom s kitergetem. Jó lesz a télen takarmánynak. Azután végigsietek a tarlón ásóval-kapával. A föld puha, ez megkönnyíti a dolgomat. Veszem a tarisznyát és elszőrom a köles aranyesőjét. Jóleső munka. Kezds. Megint feszül bennem a bizakodás. Nehány ölnyt az árpából meghagyok, talán még megéri. S egy darabjáról a rizsföldnek is elvezetem a vizet, talán megmentem. Sok reményem nincs, de ha már megkezdtem, vigyuk véghez. A szélét kapom el a rizsnek; ahol magasabb, csatornával elsáncolom a töbitől. Fárasztó. De meg kell kísérelni ezt is. Ha csak annyit mentek meg, amennyit elvettem, ha csak a felét, félzsákocská magot, hogy jövőre ujrakezdek... Jövőre újra? Megborzongok, ezt nem. A rizshez nem értek, be kell látnom... Ahogy

így magamba nézek, mintha kívántam volna egy-egy gomoszabb percemben ezt a katasztrófát. Igen, biztosan emlékszem, kívántam, csak hogy ki ne tudódjon, hogy nem értek hozzá.

Mégis, most gyötöröm magamat evvel a vizelvezetéssel, hátha be tudom bizonyítani, hogy tévedtem. Hátha beérik. Zebulon harmadszor is feltárlkozik. Most már konok vagyok s egy kis gőz is van a szavamban. Neul „Nézd”, kérlek, „ne semmi dolgom, nekem meg nagy családom van, azonkívül nagyapó meg az idegen gyerek.” „Győzőm” mondom neki s örülök, hogy kicsit beszélhetek, mert közben pihenek. „Te erős vagy”, mondja ő, „van kedved dolgozni. Van kiért. Én minek?” „Hát nem szereted a földet?” „A földet igen, de a tenger is szép.” Elcsodálkozom a beszédén: a tenger? „Igen a tenger. Sokat dolgoztam kikötőkben, most szeretnék vissza.” „A kikötőkbe?” „Nem. A tengerre. Ott az ember nincs olyan egyedül.” S mert hallgatok, folytatja. „Annyit jártam hajókon, vittem a máhát... szép egy ilyen tengerihajó. Azt hiszem értenék hozzá. Ha a testvérek egyszer építenének hajót, én rászegődnék matrónának. Szép élet volna.”

A messzire emeli zölde szemét, hallgat. Hirtelen felkapja magát s meglendíti az ásót. „Mit szólnál hozzá, Jisáj, ha én most rendbehoznám a lányok földjét?” „Jó volna. De tölük kérdezd meg.” Tölük nem. Ők mindig nevetnek, ha beszélék hozzájuk. Vörös arca csupa láng, amint mondja: „Kinevetnek.” „Azt csak úgy gondolod.” „Nem, nem! Iza olyan gunyos. És Dinjuska, Dinjuska... aj!... Hát csak azért is! Vesz az ásót-kapát és nekiesik az amazonok földjének. S mint a tolvaj, fejét le-süti, nem mer a telepük felé nézni...

Jön ki nagyapó, hoz néhány olajbogyót, kenyeret és kint. A hangja didereg. „Jól vagy már Jisáj?” „Köszönöm nagyapó már jól.” „Ideje is, hogy végre jóléred magad. Nem való ez a dögölös fiatalnak...”

Nagyoa nyugtalanít ez a nagyapó. Jön meg, tesz-vesz, erőlteti a segítsé, de látszik rajta, hogy egyre fáradtabb és fehérebb. Ahogy azon a délután rányitottam lázvert szememet, belémijedt a fehérsége. Tudtam, hogy beteg van valahol, én feküdtem, ő ült mellettem s mintha ő feküdné is én ülnek mellette. Délutánonként le se feket, a gyökénye elrohadt, úgy ül a támlátlan széken és bóbiskol. Aztán felérlökődik, segít Breráchának vagy elkíséri a gyerekeket egészen odáig, ahol a föld már szikkadt, aztán vonszolja magát vissza. Tervei vannak és álmai és sokat sóhajt titokban.

„Várom a fiamat”, mondja nekem egy estebednél, „el kell hogy jöjjön, még beszélni akarok vele.” Olyan siri ez a „még”. Igyekszem vidámabb csengést adni a szónak. „Még beszélj vele, nagyapó.” „El fog jönni”, mondja és lehuanyja a szemét, hogy csak a bozontos szemöldöke néz ránk, „eljön és itt marad.” „Jó is lesz”, felelem, „a zsilipnél építünk kalyibát, most felváltva öröködnék ott a testvérek. Ha jön, neki adjuk lakóházunkat.” „Ugye?” és úgy örül, „ugye segítitek őt és nem vesztitek el tőle a tanulást és az imádás örömét. Ő isten közelségét keresi.” „Persze”, szól közbe Berácha. „Persze”, mondom én is. Az öreg ránkz, elesendesül és elmondja az ebédutáni áldást.

Igen, a terve. Szeretne diófát iltetni a ház mögött. „Pünkösdkor mindig diófaléval díszítették a lakást és annak olyan jó szaga van! A fiatal Teremtő árasztja magát

SZINH

MA

Szombat d. u. előadás adó tar Szombat este dicsom. Lili és Premié szám. Vasárnap d. (Olesó) Vasárnap este reprim. Premié szám. A műsorra megvált

Egyetem a Dorian film Violetta. Film ség ünnepe. Konyi Mihály. Uránia m. amerikai drám. Franc Keen. Veltob film. Apollo m. szenzációs No. örült leány sa

A szás. üresedésben. lyázatot hrd. (Miniszter ide. képesítéssel. folyó évi máj. fenti hitközsé. nyük megjel. A pály. noklára me. vissza. Orastio. 3750-1

A kisje. előimádkozó. ubodek és m. örülbelül 30. vábbá schita. mölcső ker. ladjá részere. tesen.

Családi. ködését feltün. vetkező címre. sége, Chisineu. Chisineu

Első Erdé

Cluj-ujozsi

Gyárt és ál. ékszerárakba. kákat javítá. lódi és ham. vésnök. m. arany és. lemezek. Ner

Telefon int.

Talmud-Tho

Jesivák figy

M. n. ta. n. m.

„SAFRUTH

Cluj, Wesse

Cor

(Kékitő kock. párna, fes. színben, lég. és ives. Pa. minó

„LUXOR”

Telegram: „L. E.

Ha gyorsan

antofoson

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat d. u.: Faust. (Tizenkettedik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal. Előadó tanár: Seprődi János.)
 Szombat este 8 órakor: Az elveszett paradicsom. (Ujdonosság, másodsor. Berky Lili és Gózon Gyula vendéggjátékával. Premiére-helyárakkal. Napi bérlet 143. szám. C.)
 Vasárnap d. u. 3-kor: Három a kislány. (Olcsó helyárakkal.)
 Vasárnap este 8-kor: Erdészleány. (Operette-repriz. Berky Lili vendéggjátékával. Premiére-helyárakkal. Napi bérlet 144. szám. D.)
 A műsorra tűzött előadások jegyei előre megvásárolhatók a színház pénztáránál.

Egyetem mozgóban: Szombat, vasárnap a Dorián filmvállalat újdonossága, Szegény Violetta. Filmdráma, főszerepében a közönség ünnepeit kedvencei: Pola Negri és Várkonyi Mihály.

Uránia mozgóban: Szombat, vasárnap amerikai dráma, Mac Marshall, főszerepben: Franc Keenan, az Uj-Világ egyik legkedveltebb filmművésze.

Apollo mozgóban: Szombat, vasárnap szenzációs Nordisk-sláger. A vallomás, egy örült leány szerelmi drámája.

Pályázat.

A szászvárosi kongr. izr. hitközség az üresedésben levő rabbi állás betöltésére pályázatot hirdet. A vallás és szépművészeti Miniszter idevonatkozó rendeletében előírt lépésekkel bíró pályázók pályázatukat legkésőbb május 15-ig nyújthatják be a fenti hitközség elöljáróságához, fizetési igényük megjelölésével.

A pályázók közül csak a próbaszónoklatra meghívott költségei térítettnek vissza.

Orastie, 1922. április 27.

3750-1

Az előjáróság.

Pályázat.

A kisenő-erdőhegyi izr. hitközség jó előimádkozó-metszőt keres, ki sochet-ubodek és mohi. Fizetés: évi 12.000 lei, körülből 3000 lei melléktjvedelem továbbá schita, szép tágas lakás nagy gyümölcsös kerttel, valamint az ő és családja részére orvos-gyógyszer díjmentesen.

Családi állapotot, valamint eddigi működését feltüntetendő kimerítő pályázatot a következő címre kérünk. Izr. Hitközség Elöljárósága, Chisineu (Kisjenő).

Chisineu, 1922. április 23.

Elnökség.

Elő Erdélyrészi Ékszerárúgyár

GYÁRT ÉS ÁLLANDÓ RAKTÁR MINDENFÉLE ÉKSZERÁRUKBAN. Vállal rillians munkákat javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Fogászati és vésnöki műterem. — Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemezek arany és ezüstben.

Nemesfém beváltó!

Telefon int. 2-13. — Sürgőnycim: „Juvaere Cluj“ 1273

Talmud-Thorák és Jesivák figyelmébe!

Megérkezett nagyobb mennyiségű **גמרא** gyermekek és talmudisták részére. Jesiváknak és talmud-thoráknak megfelelő árkedvezmény. ...

„SAFRUTH“ zsidó könyvkereskedés Cluj, Wesselényi M. és Szép-u. sarok.

Coron Blue

(Kékítő kocka), kékítő illatos, tinta, párna, festék, kalaplakk minden színben, **legypapír** süveges, szalagos és ives. **Pádlosárgító**, garantált minőség, legolcsóbb ár.

„LUXOR“ vegyszert gyár, Cluj, Telegram: „Luxor“, Cluj, Telefon 12-97. Engros engedély. 1295

Valutapiac május 12-én

TŐZSDÉK	Lei	oseh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy-márka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest	valuta deviza	277	5250	1293	27	745	185	1950	621	192	99	380	142	—	97	—
Bécs	valuta deviza	6125	16525	3075	798	1685	463	—	1135	38850	3125	—	8725	3370	—	—
Prága	valuta deviza	—	1890	435	1012	273	66	67750	232	7525	3775	128	—	2039	—	—
Berlin	valuta deviza	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zürich	valuta deviza	—	99750	179	—	—	—	274750	675	6750	—	18	515	—	—	—
Paris	valuta deviza	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Budapest	valuta deviza	545	1459	276	—	4075	878	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kereskedők figyelmébe!

Grohmann-fejtő szövőfonal kapható! Megérkeztek a legújabb mintájú **Cosmanos**, gyapjú, mosó, himzett és lachmé fejkendők, valamint női szövetek állandóan raktáron.

Judovits Lázár

kendő, szövet és szövőfonal engros üzletében
 0000000000 Cluj, Szép-utca. 0000000000

Telefon 858.

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sae-passage
 Ajánlja saját készítményű sérvkötőit, haskötőit stb. Női és férfi övszerek nagyraktára

GRÜNWARD-ÜVEGCISISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYAR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT
 ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükröruveg megérkezett!
 Ujrafoncsorozás
 Finntükrök raktára

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek

Konstantinápolyba utazom május 14-én. — Elvállalok mindenféle üzleti vagy családi megbízást. Cim az Uj Kelet szerkesztőségében a délutáni órákban. 00000

Ha szép és elegáns ruhát akar, látogassa meg **Herkovits Jenő** férfi szabót str. Baba Novac (Bethlen-u.) 10., ahol bel- és külföldi szövetek állandóan raktáron vannak. 000 Pontos kiszolgálás, 1337 Szolid és olcsó árak!

IFJU KELET

Zsidó Ifjúsági folyóirat
 Előfizetési ár egy évre 80 lei.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

Fregoli Raglán

gumiköppeney divatöltöny
Neumann M. cégnél,
 Cluj, Piata Unirii (Főter)

GUTHÁ. fit

Satu-Mare (Szatmár-Németi)
 Gyárt és szállít: 3080-1 Parafadugót, pléhkoronadugót, fadugót, stanolüvegkupakot, capelin-folyadékot, üveg-cimkét, hordólemezeket, facsapot, kénlapot, gelatint, vízahólyagot, acélblombát, parafatálcát (cipőbetét), parafatálcákat, „Berolina“ vagy „Biorol“-kefőket, filterigépeket, asbeszet, gumitömlőket, borszivattyukat, pezsgődrótháló-lemezt és agratot, cognacs üvegekhez raffiahálót, szivacsot, önzott tubusokat, pléhdobozokat, szóródugókat (Spritzkorke), demionokat [fontos kosárüveg, valamennyi pinceszeti cikkeket és gépeket a legolcsóbb napi árban.
Kérjen árajánlatot!

Megjelent az új lakbérleti törvény

Lakók, háztulajdonosok és könyvkereskedők figyelmébe!

Bizományosoknak, könyvkereskedőknek magas jutalék

Megrendelhető: a Fraternitas kiadásában megjelent az új lakbérleti törvény hiteles magyar szövege, kiváló szakember előszavával és magyarázatával.

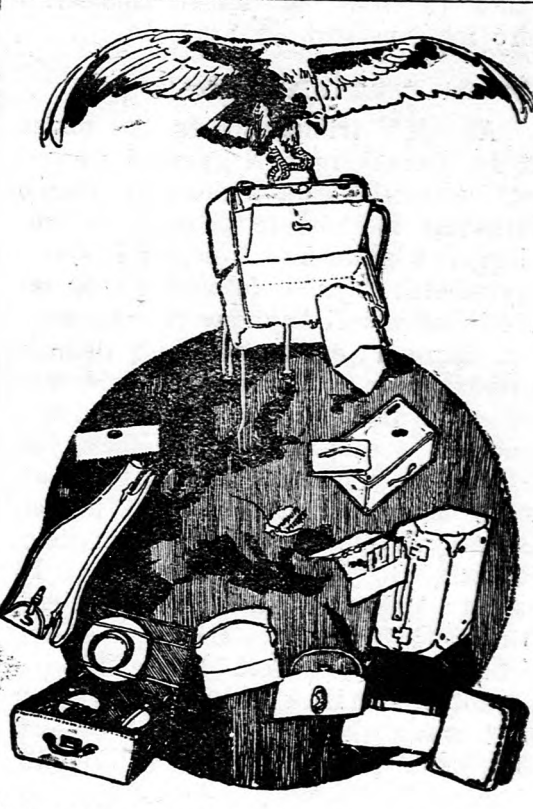
Ára 6 lei. Minden tőzsdében kapható!

Rozenzweig Antal, Cluj (Saját ház) Széchenyi-tér 38. — Telefon 4-36.
 ספרים דאנדלונג מלחמים תפילין מיוחדות
 יצירת ענברא ואנד דעטייל
 Héber könyvek és rituális cikkek nagy kereskedése viszont eladóknak gyári árban pontosan szállít. 1321

Utlevéleket 48 óra alatt láttamoz. — Felvesz hirdetések és fényreklámhirdetéseket. Fodításokat elvégez „RECLAMA“, Piata Unirei 4. I. emelet. 2917-1

Industria Marfurilor de piele S. A.

Fabrica primă și cea mai mare de articlu de lux de piele și de cufări în România-Mare, Satu-Mare, Gubasin. Telefon Nr. 6. Adresă telegrafică: 0000 Bördisműgyár Satumare. 0000

Bőráru Ipari Részvénytársaság,

Nagy-Románia első és legnagyobb bőrdiszmu és bőrtöndárugyára. Satu-Mare (Szatmár), Gubaszin. Telefon: 6. Távíratí cím: Bördisműgyár Satumare.

Ha gyorsan kiszolgált, pontosan kimért és jó tűzifát akar, forduljon a **Frenkel-fatelephoz** (volt Janovitz és Tsa) Strada Aprinjoarelor (Gyufagyár-u.) 13. Telefon 2-90, 4-01, 2-64. 1347

SPORT

A vasárnapi mérkőzés bírái

- Az Uj Kelet tudósítójától -

A kolozsvári Birák Bizottsága május 11-én, csütörtökön tartott ülésén a kolozsvári sportkerületben május 14-én eldöntésre kerülő ifjúsági, szövetségi díj, másod- és elsőosztályú bajnoki mérkőzések vezetésére a következő bírákat küldte ki:

- D. e. 8 ó. Kispálya KMTE ifj. — KKASE ifj. Bíró: Jakobi Dezső (Haggibbor).
 " " 10 " Victoria ifj. — KAC ifj. Bíró: Grimm Kálmán (CCFR).
 D. u. 1 " Victoria II. — Haggibbor II. Bíró: Haas Erich (Univ.).
 " " 3 " CCFR II. — Universitatea II. Bíró: Petránszky Sándor (KAC).
 " " 5 " KKASE II. — KMTE II. Bíró: Mezei Géza (Haggibbor).
 D. u. 2 ó. nagyp. KMTE — KKASE II. o. bajnoki. Bíró: Winkle István (KAC).
 " " 4 " Victoria — MCFR. Bíró: Czinczár Imre (Haggibbor).
 " " 6 " KAC — Universitatea. Ennek a mérkőzésnek a vezetésére is Czinczár Imre bíró kérték az egyesületek, aki azonban még nem döntött, hogy melyik mérkőzésen bíráskodik.

Szamosujvárt a DMTE és a Sparta csapatai küzdenek a bajnokságot Adorján Ödön bíráskodása mellett.

Marosvásárhelyen az eredetileg ki-sorsolt MMTE — CCFR bajnoki mérkőzést elhalasztották, miután május 14-én Marosvásárhely válogatott csapata Brassó legjobb tizenegy futballistájával mérte össze erejét. Ezt a mérkőzést Szika János (Kinizsi), a kitűnő temesvári bíró fogja vezetni.

Labdarugás

Az első trialmérkőzés. A május 23-án Kolozsvár és Nagyvárád válogatott csapatai között eldöntésre kerülő városközi mérkőzésre szorgalmas tréninggel készülnek a kolozsvári sportegyesületek kijelölt futballistái. Morar Teofil szövetségi kapitány vezetésével május 11-én, csütörtökön délután tartották meg a közönség élénk érdeklődése mellett az első trialmérkőzést, amelyen a csapatok a következő felállításban szerepeltek: A) csapat: Szatmári, Mann, Komáromi, Végh József, Braun, Jakobi, Istvánfi, Bornstein, Raduch, Bonciocot és Rosenberg. B) csapat: Maksai, Kinizsi, Deutsch, Gerő, Nichin, Mendelsohn, Giurgiu, Vici, Schulz, Nyul és Tóth. Nívós és szép játékot produkáltak a csapatok, győzött 3:1 arányban az A) csapat. A gólokat Bornstein, Schulz és Bonciocot rúgták. A második félidőben a két kapus helyet cserélt és posztot cseréltetett a szövetségi kapitány Raduch és Schulz centercsatárokkal is. Dr. Hirsch Elemér külföldre utazott és így nem vehetett részt a trialmérkőzésen. Az A) csapatban kimagaslóan jól játszott Szatmári kapus, aki pompás védésével Maksait is felülmúlta. A csatársor jobbszárnya kitűnő formát árukt el, Istvánfi és Bornstein komoly veszedelmet fog jelenteni még a jó védelemmel rendelkező nagyváradi válogatottra nézve is. Mann kitűnően játszott, partnere Komáromi azonban nehezen illeszkedett be

az együttesbe. Elhibázott intézkedésnek tartjuk a szövetségi kapitány részéről, hogy Végh Józsefet és Gerőt, akik a szezonban állandóan a középfedezet nehéz posztján játszottak, a nézők teljesen szokatlan szélső half helyére állította be. Raduch formán kívül volt. A mezőny legjobb emberei Braun Béla és Jakobi fedezetek voltak, beállításuk a válogatott csapatba nem lehet kétséges. A válogatott csapat végleges összeállítását a jövő hét folyamán tartandó trialmérkőzés alapján fogja Morar Teofil szövetségi kapitány megállapítani.

Futballmérkőzés a lupényi károsultak javára. A kolozsvári sportkerület labdarugó szakosztálya elhatározta, hogy május 21-én, vasárnap a lupényi pályarobbanás károsultjainak felszámolására jótékony célú futballmérkőzést rendez. A humánus cél érdekében a kolozsvári összes sportegyesület csapatai szerepelni fognak a május hó 21-én tartandó versenyeken.

A csonka fegyelmi bizottság. A játékfejelemet ellenőrző bizottság e héten újlag nem tudta megtartani ülését. A bizottság elnöke, Konez Rudolf, családai ügyeinek olintézése végett Temesvárra kényszerült utazni, Jordáki Lajos, a bizottság elnöke pedig — mint ismeretes — hetekkel ezelőtt lemondott tisztviseléséről, utódját pedig még nem választották meg. A bizottság előtt igen sok fegyelmi ügy vár elintézésre. A játékjoguktól felfüggesztett játékosok teljes bizonytalanságban vannak, hogy ügyükben mikor lesz érdemleges döntés. Az egyetemes sportterék megköveteli, hogy a Comitetul Regionali sürgősen intézkedjen a jelenlegi csonka és működésre képtelen fontos szövetségi szerv megfelelő kiegészítését illetően.

Az aradi Hakoah harmadik mérkőzése. AAC — Hakoah 2:0 (1:0). Barátságos mérkőzés. Bíró: Lengyel Károly (ATE). A rossz idő dacára szép számu közönség előtt folyt le a mindvégig izgalmas mérkőzés, melyből — bár egyenlő erők küzdelmét mutatja — a szerencsésebb AAC került ki győztesen. Az AAC csatársora szépen dolgozott, a Hakoahból hiányzott Singer, a védelem legjobb embere. Az AAC szelől támogatva kezd és az első félidő 30. percében Gencsy büntetőből, 18 méterről, gyönyörű éles labdával megszerzi az első gólt. Izgalmas és változó mezőnyjáték fejlődik ki, melynek folyamán a Hakoah is produkál néhány veszélyes akciót, azonban Engel — ki egyedül volt jó a csapatban — teljesen magára hagyatva, nem képes azok befejezését megteremteni. A második félidőben is az AAC a többet támadó fél. A 20-ik percben Abay és Kenderessy gyönyörű összejátéka eredményeképpen előbbi újabb góllal terheli meg a Zimmermann által védett Hakoah kaput.

Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
 Kiadó: FRATERNITAS nyomdával.
 Szerkesztőségi telefonszám 977.

„Transilvania” láda, doboz és faáru gyár, Marosujvár.

Aj marosujvári földgázüzemű láda, doboz és faáru gyár készít és azonnal szállít puha vagy kemény fából mindenféle nagyságu ládákat, dobozokat, cserépszállító léceket. Nagyobb szükséglet esetén a helyszínen tesz árajánlatot. 3653-1

Speciális hajfestő, női fodrász és manicure terem

Galik és Fodor, Cluj

Calea Victoriei 2. (volt Kossuth L.-u.)
Modern hajmunkák, jutányos árak! 1284

Eisenstädter Fülöp volt Lakatos-áruház

Str. Reg. Maria v. Deák Ferenc-u. 13.

Március 15-től április 15-ig reklám napi árai

Gumilabda 4 lejtől feljebb

Gyerekkocsi 200 " "

Porcellán bögre... 8 " "

csésze ajánlva L 16:75

Bor és pálinka szervizek ... 70—

Husvétli cikkek óriási választékban. Galanteri és nürnbergi cikkek nagyban eladása 1274

RASOL BOROTVÁLÓ POR

Van szerencsém az érdekeltek szives tudomására hozni, hogy az általam készített

Ideal Rasol borotváló por

törvényileg védve, kilogrammja 22 lejt kapható ugy kicsinyben mint nagyban. Viszonteladónak 5 kg.-on felüli vételnél nagy árkedvezmény. Megrendelhető a készítőnél

Reszling József fodrász

Cluj, Strada Baritiu (v. Malom-u.) 2. sz. 3726-1

Bőrlábszárvédő

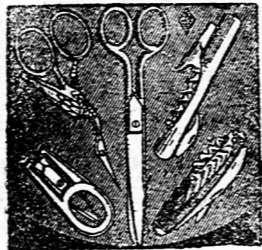
elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286

Krébs János szilgyártó

Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.

Kereskedőknek árkedvezmény!

Műköszörüs, késes, műszerész

szakmába vágó munkákat szakszerűen, vállalom szolid és pontos kiszolgálással

Gajzágó Márton
Cluj, Kinizsi-utca 5. (Óvár.)

APRÓHIRDETÉSEK

849 szék és 1 tel. — Vestagabb betűvel 1 tel. legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Mindenféle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Fővétel hely Friedmann hírlapiroda. 3405-1

Friss uradalmi tejet biztosít magának egész évre minden előrelátó háziasszony, ha Elek (Viz-utca) Str. Suluțiu 8. sz. alatti régi tejkereskedésében abonálja szükségletét. Hához is szállítunk. Viszonteladónak engedmény. 3811-1

Egy két lehes, finom főzőkemence eladó Zápolya-utca 22. szám. Ugyanott kerti padokat megvételre keresek. 3812-1

Intelligens, érettségizett fiatal ember nevelőnek menne vidékre izr. uri családhoz. Tanít magyar, német és héber nyelven. Cim a kiadóhivatásban. 3813-1

Házastelek üzlethelyiséggel eladó. 2 szob a, konyha azonnal átvehető. Ferenc-József-ut 130. sz. 3820-1

8000 drb 5:5 dl. sörös üvegemet árcsökkentéssel 4:5 dl. sörös üvegekre, kisebb mennyiség nem határoz. Ajánlatot és mintát Hirsch József, Baia-Mare címre. 3818-1

Ein tüchtigcr Sägeleiter mit langjähriger Praxis dabei auch bilan. fähiger Saldo-Kontist sucht Anstellung per sofort. Gehaltsanspruch nach Uebereinkommen Offerte bitte an Druckerei Kaufman, Fraternitas Cluj, Dorobantilor Nr. 16. 3786-1

Atvennek lakást butorral. Cim Fraternitas-nyomda.

Socokor, mosólap, felebbör és szilgyártóbank

Állandóan nagy készlet készletben és nagyban legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendéseket kis postaköltséggel is szállítjuk. — Jelenlegi tal. és bucsók: 60-70 lel. — vagontételnél 3 szállítás készvezmény. SAMSON BÖRÖGVAR, Gyulagyász-utca 1. Gyulagyász városában. Telefon száma 3-85 — lakás 3-87

Feuerstein I.

textil, kötött és rövidáruház
Cluj, Str. Reg. Maria 12.

Telefon 494. Engross.

Figyelem!
10%-al

olcsóbban árúsítok, mint minden e szakmában vágó cégek. Ki megrendelését levélben vagy személyesen feladja, azonnal lesz kiszolgálva. Megnemfelelő árakat visszaveszek.

NAGY ÁRUHÁZ CLUJ,

(volt Széchenyi áruház)
Kötött, rövid, papír, nörinbergi és háztartási nagy kereskedés.

TRISKA J. zongora nagyraktára

Uj zongorák raktáron.

Telefon 419.

elvállalja egy angol, mint bécsi szerkesztő zongorák megrongált vagy hiányzó alkatrészeinek javítását vagy pótlását. Hangoló megrendelhető. Bartha Miklós-utca 14.

Szép, izléses nyomtatványt

csak az UJ KELET nyomdája készít

Névjegyeket, eljegyzési, lakodalmi kártyákat, üzleti nyomtatványokat a legrövidebb idő alatt és a legjutányosabban szállítunk.

„Fraternitas“-nyomda Cluj—Kolozsvár Str. Baron L. Pop (Brassai-u.) 10. Telefon 879.

„Fraternitas“-nyomda kiadása. Cluj—Kolozsvár

Szerkesztőség, hivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop, — Brassai-utca 10.

Az Uj Kelet tel. szerkesztőség — Kisdohivatal — Nyomda — Héber osztály — Za. N. Sz.

A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek adók. — Kéziratok adunk vissza és ne betűnk meg

V. évfolyam

Magyar

A román im telt négy év alatt az a gyanu kegyeltjei vagy volna ellene, Természetesen a román né volt megtanult zeti ideálokért az ideálok telje jóakaró semleg megújulásokat megújodást, h véa — minden le is azt.

Román rész nem gondoltak soha nem kom utolsó nyelvre mindegy, milye ban renditk tésünket. Egysz tést Bukovináb dely minden is azokról a telje amely elé a holnapra a zsid

Beszéljünk ternatíváról van választatunk e közt, — hanc igérettel, mely végre nem haj — a zsidóság tásáról. Ezzel jönnünk!

Tragikusan nem szeretnek szen ez nyilván den ellenszeny belezni bennün kel nem sokat vagyunk. Mind zánk. Mert vez példál a mag telnek át mag szentül meg va megrondithet

Sömarja G eszembe. Kor Berlinbe. Az u kozott egy bol Mindakettő na zeti hőseiről, Goralik zsidó reményei iránt Amikor a bolg az nem nyugod engedte, hogy képével ellátot kül a gombly lett fogadnia a jelvényt, miko lott. És akko tellettuel, két gomblyukában szimbolizálva lis osztály sor kintenek benn oda karcolhat

És a téve csalódás. Nagból készült a hozzászoktatté hoz! Bajosan valaki! Ne ál zal, hogy mir ezredk óta é fejlődünk egé népek.

Eddig mé den nép, ha ket. Megbánt ségekben, a és felvehető romezeréves